

Legjobb a maguk nemükben

MAGGI

élelmiszerei.

9861

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.

Maggi ízesítésre minden leves, bouillon, mártás- és főzeléknek stb. meglepően jó ízt kölcsönöz. Néhány csepp elegendő. Üvegecskékben 50 fillért kezdve.

CONSONNÉ-TOKOK táplálóleves készítésére. 1 tok egy adaggal 12 fill. 1 és két 20 csepp forró vízzel leöntve, minden további hozzájárulást nélkül, azonnal állítható.

FRANCZIA LEVESEK keletagós táblákban drája 15 fill. Erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzáadásával néhány perc alatt előállítható. 19 különféle fajtában.

Egy kísérlet meggyőzőbb, mint bármely reklám.

Minden fűszer-, csemegekereskedésben és drogueriában kapható.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlóan. Emellett a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényseríthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a Ratió-féle PILULES ORIENTALES használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jónak vannak elismervé és bizonyos tulajdonságokkal bírnak, hogy a női kebel fejlesszik és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csontudorodásait elsimítják és a kebel idomának egyáltalán diszkrét testességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékanyagok a mellőn megállapodnak. Az egy-egy pilulát utasítással együtt K. 6-45, utasítást K. 6-75. (Széküldés tiltakozás mellett.) Mindazon dobozok visszatartandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakáscím: J. RATIE, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

Ratió-féle Pilules orientales elevevit hatása által szívesen fogják feladni az arzoból, szépté az arzoból és megújítja a nő egész lényét. E pilulákat mindenki beveheti: a fejlődésben levő fiatal lány ép úgy, mint a teljesen kifejlesztett asszony. Tehát semmi esetre sem lehetnek a legkevésbé az egészségre ártalmasak. (Törvényesen védve.) A körülbírt két hónapig tartó gyógyfolyamat könnyű betartani, a megszüntet élelmód, legesélyesebb változtatása nélkül. Ara egy doboz használati utasítással együtt K. 6-45, utasítást K. 6-75. (Széküldés tiltakozás mellett.) Mindazon dobozok visszatartandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakáscím: J. RATIE, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-VIZ

Császárfürdő BUDAPESTEN 9843

téli és nyári gyógyhely.

Először a K. 6-45 utasítással együtt K. 6-45, utasítást K. 6-75. (Széküldés tiltakozás mellett.) Mindazon dobozok visszatartandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakáscím: J. RATIE, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak kaphatók 9811

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T. BUDAPEST.

V. ker., Fürdő-utca és Ferencz József-tér sarkán, (Diana fürdőház.)

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részv.-társ.

Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házában) 9376 Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adózt az intézet fizeti. Lezártak váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTO-ÚZLETE meghívásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-2-ig, délután 1/2-5-ig. Magyar kir. osztályosjegyek főelárusító helye IV. Ferencz-tér 2. szám. Kézi zálogüzlet: IV., Károly-körút 18., IV., Ferencz-tér és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz.

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskműves, az olasz királyi őfelségének udvari szállítója. BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Róza-utca 7

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, amerikai Winchester szerű ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezeskedik. (Alapított 1808. évben.)

WACHTL ÉS TÁRSA fényképészeti cikkek raktára 9663 BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota). Telefon. — Arjegyzék ingyen és bérmentve.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN BUDAPEST N. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.

Nagy választék mindenféle üvegekben. Asztali készletek stb. Igen jutányos árakon.

Alapított 1802. Állami arany érem 1896, jury tag. Bronze érem Páris 1900. Cs. és kir. udv. szállítók és szerb kir. udv. szállítók

Kunz József és Társa királyi kiválts. nagykereskedők.

Vászon, asztalneműek, kész fehérneműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágytakaró és szőnyegáru raktára. Budapest, V. ker., Deák-tér 1. sz.

Motorerőre berendezett fehérnemű gyár. 9920

Arjegyzék KATZER udvari ingyen. szállító. 9922

Hazánk első és legnagyobb

Molykár Ellen Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI., Ó-utca 42. szám. Raktárak: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45., 46. és Uj-utca 43. Budapest.

Újdonság az ipar terén!

Finom és legdivatosabb gyapjuszövetből készülnek saját műhelyemben mérték után férfi öltönyök 15 frttól 18 frtig remek szabásban és kidolgozásban. Azon esetben, ha vidéken bárhol legalább három öltönyre való megrendelésről biztosítanak, utazó szabásomat a valószínű látványosságot képező mintagyűjteményemmel saját költséggem mértékével céljából oda küldöm. A megrendelt ruhák 6-8 nap alatt készülnek és utánvét mellett szállítanak.

Lichtmann Sándor férfiszabó-terme. 9924

Budapest, VI., Andrássy-út 56. V.

HIRMANN FERENCZ RÉZÁRU-GYÁRA, 9774 Külön műtőüzem osztály. Budapest, VII., Csányi-u. 9. Készít gőz-, víz- és légszivattyúkhoz szükséges rézárkat, bor- és sörszivattyúkat, sörkimérő készüléket légnyomással, székfogókat, peronospora felekendőkhöz való minden egyes részalkatrészt, hiteles kereskedelmi részleteket, felírási táblákat horgany v. fémből stb.

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 3.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 6 egész évre 24 korona. Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG 12 egész évre 16 korona. A POLITIKAI ÚJDONSÁGOK 10 egész évre 10 korona. Kétféle előfizetés: a postai megfizetésű világi és a postai megfizetésű világi és a postai megfizetésű világi.

FILHARMONIÁNK ÖTVEN ÉVE.

FŐVÁROSUNK zenei életének egyik legjelentékenyebb tényezője, a «Budapesti Filharmoniai Társaság» most üli félszázévi jubileumát. Valamint a «politika» görög szót a maga eredeti alakjában használjuk s nem fordítjuk le magyarra: ép ilyen szokásunkká lett a szintén görög «filharmonia» használata, a helyett, hogy magyar kifejezést adtunk volna neki. A szó eredetileg voltaképp a harmóniának — együtt játszó hangszerek jól összehangzó zenéjének — szeretett jelentette, de már régóta a zene szeretett felépült intézmény s az együtt játszó zenészek társaságát jelölik vele a nyugati népeknél s nálunk is.

Mikor a «Budapesti Filharmoniai Társaság» 1853-ban megalakult: «német» világ

volt itt, a mindent ellenőrző osztrák hatalom alatt. Még hangverseny rendezését is be kellett jelenteni nemcsak a rendőrségnek, hanem az ország helytartójának is, a ki aztán a maga belátása szerint vagy megengedte, vagy esetleg — főlegbezés kizárásával — megtiltotta. A hangverseny-műsorok vagy csakis német nyelvűek voltak, vagy — mint Budapesten 1877-ig az utczanevek táblái — a magyar mellett német nyelvűek is. A művészi, illetőleg zenei életben már azért is nagy szerepe volt a németeknek, mert 1812 óta a német színházban, melynek felavatásához Beethoven irt megnyitó zenét, kitűnő német drámai előadások mellett nagyszabású dalműveket is lehetett élvezni, a melyekre sűrűn jártak le Bécsből vendégzereplni a híresebbnél híresebb énekművészek. 1837-ben felépült szerény Nemzeti Színházunk

nak ugyan ki kellett tennie magáért, hogy a német operával kiállja a versenyt. Nem is maradt hátra: kezdte azzal, hogy már 1838-ban elszerződött a német dalmű új, fiatal karmesterét, a Kolozsvárról jött Erkel Ferenczet. Mellé szerződötték 1845 táján karmesterekül a lengyelországi származású Doppler Ferencz és Károly testvéreket, a kik nemcsak a fuvola igazi művészei voltak, hanem a karnagy működéshez kellő magas zenei képzettségük és tehetségük alapján magyar tárgyú dalműveket is irtak olyan sikerrel, hogy az 1848 óta máig adott «Ilka, vagy a huszártoborzó» című opera zenéjéről senki sem mondaná, hogy nem vérbeli magyar zeneszerző műve. Másokról, a kik a magyar operánál mint hangszerjátékok vagy karnagyk működtek, alig tudjuk, hogy németek voltak-e, vagy csak a nevük volt az; tény

MÉSZÁROS KÁROLY

FALUDY KÁROLY

KERNER ISTVÁN

WILLMOUTH BÓDOG

LUX LAJOS

TREBUSZ PÁL

BÜRGER ZSIGMOND

SEIFERT RÓBERT

METZ ALBERT

RIEDL NÁNDOR

A BUDAPESTI FILHARMONIAI TÁRSASÁG VÁLASZTMÁNYA.

az, hogy a magyar zenei műveltséget mozdították elő, főleg azzal az elhatározással, hogy a színházon kívül is zenei élvezetet szereznek a fővárosnak.

Nehézséggel járt az alkalmas helyiség megválasztása. Egy-egy előkelőbb szálloda nagyobb termében táncmulatságokat ugyan lehetett tartani, de zenekari hangversenyeket alig; a múlt évszázad 20-as, 30-as éveiben is előadták ugyan Haydn oratóriumait, de a helyiség szűk volta aligha engedte érvényre juttatni egész szépségüket. A zenekari hangversenyek alapítói előtt azonban már volt néhány szép példa: Bülow, a már akkor világhírű zongoraművész, de a mi Székely Imrén is, a Nemzeti Múzeum dísztermében játszott. Ezt a helyiséget szemelték ki Erkel és társai; ma is megvan a Múzeum okmányai közt az akkori múzeumigazgatóhoz, Kubinyi Ágostonhoz írott levelük, melyben a terem átengedését kérik; hadd idézzük az elejét:

„Nehogy művészi tekintetben a kül- és belső művelt városai mögött maradjunk: alulírottak megállapodtunk Pest-Buda legjobb művészeivel és hajlandók vagyunk a következők től folyamán, élünkön Erkel Ferenczcel, a Nemzeti Színház zenekarának közreműködése, valamint nevezetes művészi erők bevonásával *filharmoniai hangverseny* címen 4—6 nagy hangversenyt rendezni.»

Ezt a levelet ugyan csak a két Doppler írta alá, de mikor a helytartóság 1853 októberében megengedte a politikai színezettől oly távol esőnek vélt hangversenysorozat megtartását: az engedély a hangversenyrendező „bizottság”-nak szólt, mely voltaképpen a formailag még meg nem alakult filharmoniai társaságnak igazgató választmányára volt. Ennek a tiztagú választmányának, illetőleg bizottságnak, Erkel és Dopplerék mellett még tagjai voltak: Ridley-Kohne (elsőrangú hegedűművész), Huber Károly (egyaránt jeles hegedűs, zeneszerző és hegedűtanár; Hubay Jenő atyja), Szuk Lipót (kiváló gordonkaművész és tanár; később Matlekovits államtitkár apósa), Kirchlechner Ferencz (operaszöveg írója), Kaiser, később Császár György (a „Kunok” című opera szerzője, végül Eisler Lipót és Pfeiffer Antal. A műsort, legalább az 50-es évek elején, jóváhagyás végett mindig be kellett terjeszteni a „Polizei-Direction”-nak.

Még megvan az első hangversenyt hirdető falragasz; bérletet hirdető négy hangversenyre s ez nagy bizalomra vall, közönségünk izlésébe vetett erős hitre. (A jóval régebb bécsi filharmoniai társaság csak mintegy tíz évvel a miénk után kezdett bérletet hirdetni.) 1853 november 20-ikán zendült fel az első dallam: Beethoven művészete nyitotta meg a társaságnak lelkes és hivatott működését. Az első műsorszám, a VII. szimfónia, hol elbájoló, hol hősiesen hatalmas hangjaival, szigorú formai klasszicitásával és a modern, elkényeztetett hallgató lelkét is betöltő érzésvilágával valóban a legszebb program, a legszebb ígéret volt az egész jövődől művészi tevékenységre. Nem hiányozhatott a műsorról Mozart neve sem: a „Don Juan” egy énekszámát Lesniewska Luiza, a Nemzeti Színház művésznője adta elő. Még két zeneművet játszottak: a nálunk sokáig legkedveltebb zeneszerző, Mendelssohn híres nászindulója a „Nyáráji álom”-ból (csak Arany János Shakspeare-fordítása óta nevezik „Szent Iván-éji álom”-nak) s az akkor dícsősége tetőpontján állt Meyerbeer megnyitó zeneműve a „Struensee” szomorújátékhoz.

Erkel Ferencz vezérelte az első hangversenyt; ő maradt a művészsereg vezére majdnem két évtizeden át. Saját művei közül alig dirigált valamit: egy-egy ízben „Erzsébet”, „Bánk bán”, „Sarolta” és „Dózsa György” című dalműveiből egy részletet. De az ő karnagysága alatt, az akkoriban zenekarra író magyar alkotó művészek is mind szóhoz jutottak: Erkel Ferencz a filharmoniai hangversenyeken előadta Adelburg Ágost, Berthó Sándor, Böhm Gusztáv, Brand (a későbbi Mosonyi) Mihály, Bräuer Ferencz, Langer Viktor, Liszt Ferencz, Mihalovitch Ödön, báró Orczy Bódog, Volkman Róbert zeneszerzeményeit. Ezek közül Liszt és Mihalovitch műveinek apólasa ékesen szól arról, hogy Erkel, a „rég ember”, nem volt az a maradi, ósdi felfogású, csak kényelmesen régi nyomokon haladó muzsikuss, a milyennek képzelték őt olyanok, a kik nem

ERKEL FERENCZ.

ERKEL SÁNDOR.

ismerték eléggé működését; megihlette őt a modern művészet, a különösségeivel egész új világot feltáró új irány is. De hiszen nem is várhatni egyebet attól az Erkelől, a ki már a második hangversenyen, 1853 december 8-án a „Tannhäuser” opera megnyitóját, nem sokkal utóbb a „Lohengrin”-ét, sőt később a „Nürnbergi mesterdalnokok”-ét is játszatta, csupa olyan újszerű Wagner-zenét, a melyet a Nemzeti Színházban csak 15, sőt 18 évvel később mertek előadni! Erkel tehát vezérszellem volt, a ki hivatásának érezte, hogy mint úttörő, elébe világítsa a korabeli zeneközönségnek. Sűrűn előadta a merész francia zene-reformátor, Berlioz műveit is, a kinek nagy-szerű Rákóczy-indulója 1859-ben a búskomor kedélyekre az egyszerre kisütő verőfény áldásaképpen hatott.

Nem követhetjük itt nyomról-nyomra a filharmoniai társulat működésének s a közönség érdeklődésének hullámzó ár-apályát; a részletek iránt is érdeklődőket a legjobb forrásra utalhatjuk: arra az *Emlékönyv*-re, melyet a Budapesti Filharmoniai Társaság most adott ki, igazgatójának, *Mészáros Imrén*nek szerkesztésében s mely részletesen közli a Társaság történetét d'Iszo Kálmán tollából, a hangversenyek műsor-jegyzékével együtt.

Röviden csak azt jegyezze meg, hogy Erkel Ferencz olyan óriás feladatokról sem irtózkodott, a minők a Liszt-féle „Dante”- és „Faust”-szimfóniák és Beethoven IX. szimfóniája; ez utóbbit őt izben dirigálta. Igaz, hogy a klasszikusokat s ezek közt Beethovent tolmácsolta legzavesebben. Összesen 59 hangversenyt igazgatta a filharmoniai zenekart.

Mikor Richter János, a győri születésű világ-

hírű karnagy került a Nemzeti Színházhoz (1871-ben) operaigazgatónak: ő a Társaság működését beszüntette, hanem a maga felelősségére mégis két éven át fényes hangversenyeket rendezett ugyanezzel a zenekarral. Később, mint a főleg énekes-dilettánsokból álló „Budapesti Zenekedvelők Egyesületé”-nek karnagya ez egyesület kebelében rendezett hangversenyeken vette igénybe derék operai zenészeit; úgy hogy az ő távoztával. — mikor a bécsi udvari opera karnagyává lett — tulajdonképpen néhány évi interregnum szűnt meg.

1875-ben tehát új életre ébredt a Filharmoniai Társaság, s karnaggyul a nagy Erkel Ferencznek fiatalon is méltó fiát választotta: Sándort, — a kit haláláig csak így, keresztnevével neveztek zenészei. Nagyon szerették: bámulatos képzettségével és rendkívüli szerénységével egyaránt megnyerte valamennyiük ragaszkodását. Az ő igazgatása alatt a legfényesebb nevű élő zeneszerzők, Bruckner, Dvořák, Tsajkovszki művei és vendégül a legtöbb hangversenyre nagynevű előadó művészek jelentek meg. A magyar zeneszerzők közül ebben a korszakban jutottak felszínre: Beliczay Gyula, Bloch József, Dohnányi Ernő, Erkel Gyula, Goldmark Károly, Herzfeld Viktor, Hubay Jenő, Joachim József, Koessler János, Kun László, Major J. Gyula, Mannheimer Gyula, Moór Manó, Nachéz Tivadar, Rieger Alfréd, Szerémi (Schmidt) Gusztáv, Stocker István, Szabó Xavér Ferencz, Vavrinecz Mór, Zichy Géza gróf művei.

Erkel Sándort, a lángeszű karnagyot, 1892 nyarán szélhűdés érte s ekkor testvérbátyja, Erkel Gyula lett a helyettese. Sokáig tartott, míg Erkel Sándor fölépült; a társaság elnöki teendőit ugyan képes volt folytatni, az operaelőadásokat is igazgatta, mert itt ülhetett, de hangversenyen már csak kivételképpen dirigált. Ezért kellett eleinte Erkel Gyulának, az Opera nyugalmazott karnagyának helyállnia, majd Nikisch Arthur operaigazgatónak; később pedig külföldi nagynevű karmestereket hívtak meg, a melynek: Auer Lipót, Colonne Ede, Fischer Ferencz, Lévi Hermann, Löwe Ferdinánd, Mahler Gusztáv, Mottl Félix, Muck Károly, Richter János, Schuch Ernő, Sucher József (magyar születésű berlini karnagy), Strauss Rikárd, Wagner Szigfríd, stb.

Végre fiatal operai karnagyunk, Kerner István — a ki egy időben a bayreuthi zenekarban is játszott mélyhegedűs s a ki a karnagyság művészetében hivatott tanítványa Erkel Sándornak, — annyira megzimosodott, képességei annyira együtt nőttek feladataival, hogy a filharmoniai társaság megszilárdult bizalma 1900-ban őt tette véglegesen a hangversenyek karnaggyává. Hogy ő rátermett a legnagyobb, legnehezebb művészi feladatok megoldására is: azt a legkör-mönfontabb, legbámulatosabb újirányú zenemű (Strauss Rikárdtól: „Also sprach Zarathustra”) tolmácsolásával bebizonyította.

A filharmoniai hangversenyek 1864-ben költöztek a Nemzeti Múzeumból a Vigadóba; ennek a nagy terme, mint általános tudják: az emeleti erkélyek tagozott volta miatt nem engedi a finomabb hangszövedéket teljes tisztaságban érvényesülni. Remélhető, hogy a jövő évben elkészül az Országos Magyar Kir. Zeneakadémia új palotája (a Gyár-utczában); csak akkor és ott fog a legnemesebb élvezet szerző művésztársaság olyan hajlékba jutni, mely igazán méltó hozzá.

A jelenlegi filharmoniai társaság választmányának tagjait arcképekben mutatjuk be. Az elnök *Mészáros Imre*, a ki hosszú éveken át mint titkár, majd mint alelnök, Erkel Sándornak jobb keze volt; erős kéz, ő hozott rendet a társaság zenei irattárába és egyéb viszonyai közé. Az elnökségben most társa *Faludy Károly*, a Magyar Zeneiskola hegedűtanára s a „Népszerű Kamarazene-Társaság” oszlopos tagja; e minőségében sokáig társa volt *Willmouth Bódog* titkár (gordonkás). *Metz Albert* ellenőrnek minap megjelent hegedűiskolája keltett méltó feltűnést; új alapra fekteti a hegedűjáték tanítását s nagyon gyakorlati módszernek tör útát. *Bürger Zsigmond* az említett kamarazene-társaság gondokása; *Riedl Nándor*, Budai Zeneakadémia tanára, egyszerű zeneszerző s az Operaház magánénekesinek korrepetora; *Kerner István* karnagy és zeneszerző, *Lux*

Lajos és *Trebusz Pál*, szintén operaházi zenekari tagok egészítik ki a választmányt.

A *filharmoniai zenekar* képét úgy közöljük, a mint a Vigadó nagy termében, az orgona alatti emelvényen, épen játszani készül. Középen *Kerner István* karnagy, jobbján az első hegedűs *Grünfeld Vilmos* hangversenymester, az Országos Zeneakadémia tanára, (a „Népszerű Kamarazene-társaság” feje), hátul a kép közepétől számított első nagybögös, *Gianicelli Károly*, szintén orsz. zeneakadémiai tanár, a ki húsz éven át széleskörű külföldi összeköttetésével a legelsőrangú vendég művészeket megnyerte közreműködésre — és így tovább, közel száz főből áll a kitünő művésztétel, melyet ma itt teljes létszámában mutatunk be, a felszázados ünnepélyre készült Emlékönyv képe után.

Az ünnepélyek egyik része a hálás kegyeleté: a filharmonikusok megkoszorúzzák első vezérüknek, Erkel Ferencznek a kerepesi-úti temetőben levő sírját. A sír rövid idő múlva megkapja díszét; Erkel Ferencz síremlékét a filharmonikusok megbízásából és költségén *Kallós Ede* szobrász és *Márkus Géza* műépítő tervezték és készítik. Az emléket az ősszel állítják fel. Magyar kőből készül, alakja gúla, melyet szífkész koronáz, a klasszikus zenét jelképezve. Az emlék előlapján éneklő magyar nő ül; háta mögött magyar pásztor hallgatja. Ez a népies és a művészi zene kapcsolatát akarja jelképezni, míg a háttér tiszaparti tája a „Bánk bán” tiszaparti jelenetére való vonatkozás.

Kereszty István.

SORSUNK.

Szertebolygó árnyak vagyunk,
Mind, kik itt a földön élünk,
És a sorsnak vad szeszélye
Gúnyolódva játszik velünk.

Égi szikrát olt szívünkbe,
Melynek tüze perzsel, éget...
Úgy szeretnők átölelni
Az egész nagy Mindenséget!

Szárnyakat rak álmainkra,
Vágyainkat föléiszarva.
Úgy, hogy szinte elszorasz az
Őrök szomjúságnak láza!

Mint egykor az Űdvözítőt,
Főlesábit a hegytetőre,
Meggumatja a világot
S halkán súgja: Csak előre!

És mi nézzük elvakultan
A nagy titkok bús varázsát,
Szilaj tűzzel bontogatjuk
Képzletünk tarka szárnyát.

Küzdünk megfeszült erővel
Egy-egy ringó álomképért,
S idő előtt elhullatjuk
Almódózó szívünk vérért.

S majd ha egykor alkonytájban
Az utunkra visszánézünk,
És a sárga lomb közt járva
Azt kérdezzük, el mit értünk?

Akkor látjuk, hogy meddő volt
Minden álunk, küzdésünk,
S csak a sorsunk vad szeszélye
Játszott gúnyolódva velünk!

Ambrozovics Dezső.

AZ A BIZONYOS „MIKOS.”

Elbeszélés.

Írta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fenntartásával.

(Folytatás.)

Mire Bori uraimék visszatértek a Ungarn-gasseba, már akkor ott állt hatvan ember a 23-as szám előtt nagy csendességben. Egyik-

ERKEL FERENCZ SÍREMLÉKÉNEK TERVÁZSLATA KALLÓS EDÉTŐL ÉS MÁRKUS GÉZÁTÓL.

másiknak baltája volt, látni lehetett kötélhágcsót, feszítő vasat és egyéb szerszámot. Némelyek létrákat hoztak az Invalidenstrassen gyülekező szekerekről, egy ilyenek fogta az egyik végét Akli s színlelt egykedvűséggel kérdezte Málnási uramtól: mire való lesz ez?

— Ez a Jakab létrája, ecsém; ezen megyünk fel az égbe, hogy az angyalokat lehozzuk.

Akli inceselkedett Málnásával, hogy milyen legyen a leányzó, a kit neki juttatnak zsákmánnyul: szőke, barna, karcsú, szikár vagy gömbölyű? Most szóljon, mikor még mind raktáron vannak, Ne majd akkor, ha szétkapkodják a javát.

— Nem kell nekem fiam semmilyen, nem kívánja semmi porczikám. Sőt ha tudtam volna, hogy itt bizonyosan szétszedik a fehérnépeket, a feleségemet is idehoztam volna még a múlt héten, Isten engem úgy segítjen.

Nevetgéltek, tréfálózta, de az Akli lelke tele volt nyugtalansággal. Megfoghatatlan, hogy nem mutatkozik a rendőrség! Percz-percz után múlik és nem jön senki. Talán nem kapta meg a levelet a császár? Mert lehetetlen, hogy ne tett volna intézkedést. Tekintete igaztalan kémlelte az utcák torkolatait. Minden neszre élénken fölrezenk. Hasztalan. Hábortlanul gyülekeztek a hadak, legfeljebb egy-egy későn haza baktató filiszter állt meg a tömeg láttára, sőt a kíváncsiságtól vonzatva, oda kullogott a soka-sághoz, megtudni, mi történt. A szürke köpönyeges Szepessy megemeltvén a sapkáját, maga magyarázta meg az illetőnek a csoportosulás okát:

— Gyári munkások vagyunk uram, a kik előtt nagy út áll még reggelig. Ez a gyülekezeti hely, amott állnak a szekereink és csak azt várjuk, hogy mindnyájan együtt legyünk.

Erre aztán a szájtató német rendesen eltá-

vozott, nagy csalódottan, hogy nem kinálkozik semmi különös. Pedig a potya látványosság nagy csemege Bécsben.

De ez csak az elején volt, míg a szekértorlaszok végkép el nem zárták az utcát; azon túl már csak a szekerek mellett álltak meg bámészkodók, a kiket az e czélra ott hagyott németül beszélő insurgensek világoztattak fel a fenetbi formulával, úgy hogy ezek épen úgy lehúzták az éjjeli járólökről a gyanut, mint a hogy a tolvajok szótkát a teli kabátokat.

A bezárt utcában most már Szepessy volt az úr s rövid tanácskozást tartott a hadnagyokkal.

— Hát kezdjük meg, drága az idő, nemes atyámfiai.

— Kezdjük meg, de hol? — kérde Bori uram, a ki caput volt a hadnagyok közt.

— Talán az elején, — nevetett Szepessy.

— Úgy van, az elején, — hagyta rá Bori, — az eleje pedig minden dolognak a békés út megkísérlése. Mert az embernek nyaka is van és a császárnak pallosa is van.

— Rozsdás az most, — jegyezte meg fumi-gáló kézmozdulattal Veres Boldizsár.

— Na, csak nem jó elbizakodni, Veres Boldizsár uram, — ellenveté Tompa hadnagy. — Akármilyen nagy vitéz is ked. De nem vagyunk ám otthon.

— Hiszen ha otthon volnánk! — sóhajtott föl Bajmódy.

— Nem bánom, — egyezett bele Szepessy, — kezdjük meg a béke traktatumokat; csakhogy félek, soká tart az ilyesmi és a lassúság veszedelemmel járhat. Mindegy, húzza hát meg a csöngetyűt, Bori uram.

— Van itten kalapács is, — szólott Bori a kapun motoszkálva a kezével.

— A kalapács nappalra való, mikor a kapus

az udvaron tartózkodik, éjjel csak a csemetyű czélirányos, mert a drótya beszolgál a szobá-jába.

— Jó, a csemetyű rángatom meg. Hanem azalatt támaszszák fel a létrákat és upre föl a falakra.

— Nem lesz korai? Mit csináljanak még most a falakon?

— Üljenek ott, a kik fölférnek, mint a varjuk. Hadd lássa, a ki majd kijön, hogy komoly hadi néppel van dolga. Ki a karabélyokkal a ködmön alul, hadd villogjanak a sötétben!

Szepessy erre is helyeslést bölintott a fejével és maga is segített tartani a létrát a fölmászóknak.

Bori uram ez alatt egész kedvteléssel kapaszkodott a csemetyűbe s kibúzta, meg eleresztette, mint hajdan gyerek korában az orgonaszíjakat.

Legelőbb a kutya vett tudomást az actióról. Elkezdett rémletesen vonítani.

— Lőjjetek le a bestiát, — parancsolta Szepessy.

Egy karabély elsült és a kutya elnémult.

— Ki lőtt? — kérdé élénken.

— Én. — felelte a fal tetején guggoló nemesek egyike.

— Helyes egy lövés volt, — méltányolta a báró. — Ezennel kinevezem önt fővadászommá.

E fejedelmi ötlet (mert a Szepessy uradalmában pompásan dotált állás volt a fővadász) nagy lelkesedésre és szolgálatkészségre tüzelte fel a nemeseket. Hiába no, úr az úr mégis.

Csak Bori uram nem helyeselte a lövést, oda-támasztva fülét nagy várakozón a kapu kémlelő lyukához.

— Nem volt tanácsos, instálom, mert most a lövéstől úgy meg találnak ijedni a házbeliek, hogy senki se mer kijönni.

Es azért se volt tanácsos, mert Akli agyából azt a rossz gondolatot hasította ki a lövés, hogy hiszen karabélyra neki is van, hátha elsütné hirtelen és lelőné Szepessyt, a kis Búzavirág megmenekülne tőle.

A daemon taszigálta a könyökét, nosza, nyúlj ahhoz a kakashoz, rászolgált a szörnyeteg, ne félj, ne habozz; lovalta, ösztökélte, vakította. — de a jó embert mindig kíséri a rossz szellem mellett egy jó szellem is, azért a jó ember soha se tehet nagyon rosszat, ha nem hirtelen-kedik és időt hagy a jó szellemnek közbe szólni.

«Oh, te balgatag Akli, megmented a Búzavirágot, de magad elpusztultsz. A hóhér leüti a fejedet. Mi lesz aztán nélküled a Búzavirágból?»

Persze. Igaz. Mi is lenne a Búzavirágból, ha ő (Akli) nem volna többé? Rettentő betekintés a jövődöbe! A Búzavirág azért megvolna, tovább élne, másé lenne. Megvolna a szép szeme, megvolna a szép haja, meg az édes nevetése is, a mi volt...

Mije nem volna hát meg? Nem volna meg az ő Aklija?

Es Akli éppen ettől sajnálta volna őt leginkább megfosztani, — mert Akli önfeláldozó. Tehát nem őli meg Szepessyt.

De nem is jó erről filozofálni, mert minek a hazugságok közül éppen a legszebbiket kigomlálni? Minek azt sejtetni, hogy a szerelem is csak önzésen forog, mint az aranyvár is csak kacsalábon? A fenköltés, a nagylelkűség és önfeláldozás rajta csak az a csillogás, a mi a virágon a harmat; nem ő belőle szívárog, nem tartozik hozzá, se a leveléhez, se a pártájához, se az illatához, hanem csak úgy rácsöppen a magasból, hogy néha lemossa a rátapadt sarat.

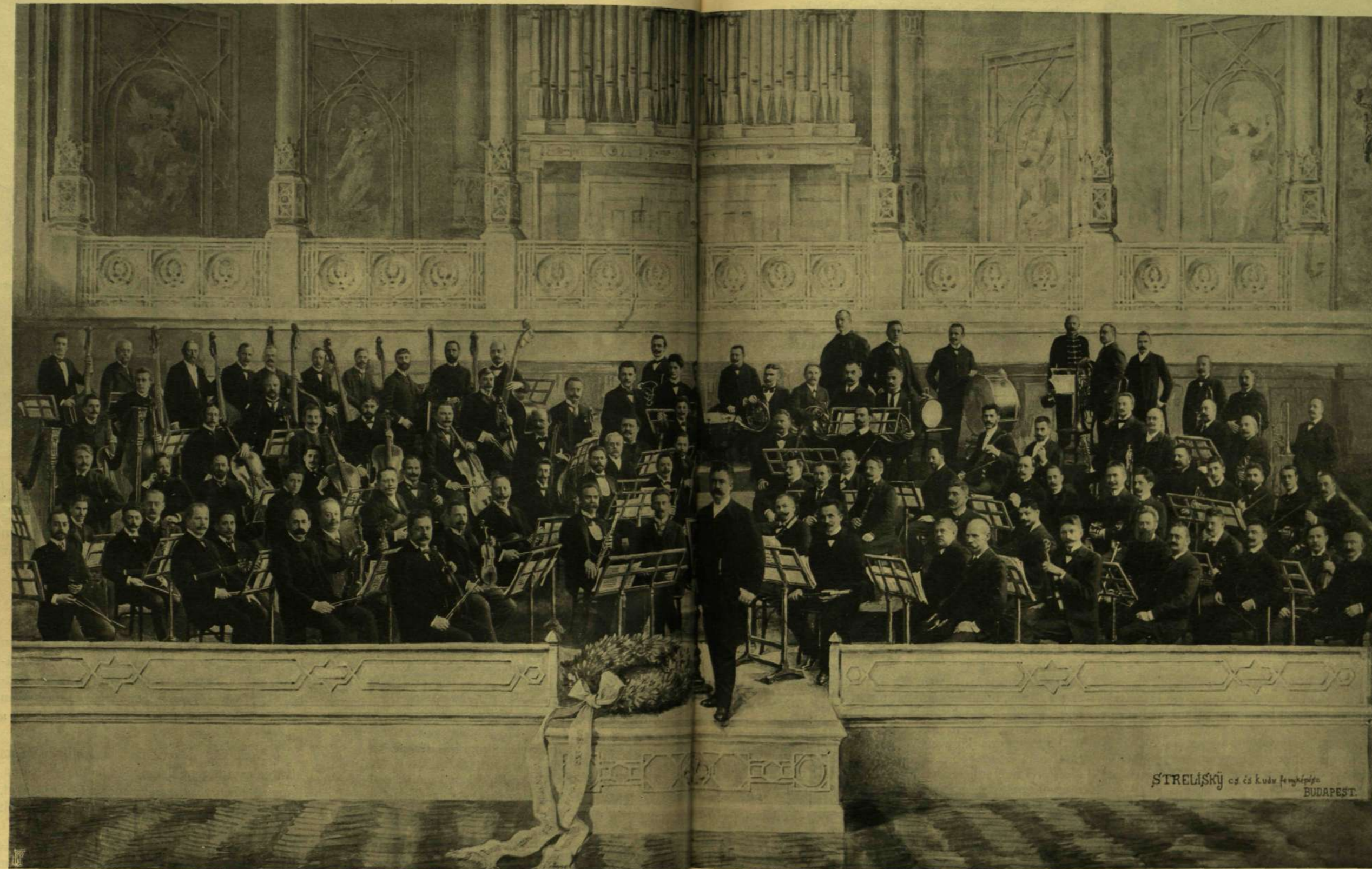
Ő maga pusztá önzés, de isteni nedvekbe megmártogatott önzés.

Akli elméjében szaporán csiráltak ki indokolások, logikus bölcseségek, csillapító gondolatok és reménységek. Oh, hiszen egy leleményes fej nagy patika. «*Qui habet tempus, habet vitam*» gondolta eleinte. Még mindig itt toppanhat a rendőrség. Mikor a «tempus» elfogott, egyet csavart a klasszikus közmondáson: «*Qui habet vitam, habet auxilium*». Minek csinálna meg-gondolatlan merényletet? Egy kockára tenni

volna. Hiszen világos, mint a nap, hogy miért nincs rendőrség kirendelve. Mert nincsen kit őrizni. A Búzavirág már biztonságban van.

Szabadon, teli tüdővel lélekzett fel, szorongatott szíve ismét nyugodtan kezdett dobogni, midőn ellenmondást nem tűrő hangon rászól az öreg Tompa Dénes hadnagy, a kivel éppen e perczen ösmertette meg a pipáját gyújtogató Málnási:

— Szaladj csak öcsém a kulacsomért, neked jobb lábad van. Ott felejtettem a szekeremen,

A BUDAPESTI FILHARMONIAI TÁRSULÁS ZENEKARA. — STRELISKY FÖLVÉTELE.

mindent — mikor még sok kocka jöhet. Hátha az utolsó perczen nyílik egy modus vivendi, hogy a leány se vesz el és ő is megmarad. Sőt ki tudja... hátha már most is fölösleges minden aggodalma? Miért ne lehetne, hogy a császár megkapta a levelét és legott elvitette Iónát az intézetből? Minél inkább vesztett valószínűségben minden más reménye, ez annál inkább nyert. Mikor a zérusra szállt alá a többi, ebből bizonyosság lett. Mert a logika is csak egy csinos elmejáték, melylyel az ember megcsalja a gyöngébb fejűeket és néha önmagát is. A császár értesül a leány elleni merényletről, hát elviteti. Mi is lehetne más a legmagasabb intézkedés? No, ezt bizony mindjárt eltalálhatta

kérdezd meg a kocsisoktól, melyik az enyim. Erre jobbról állnak.

Nem szívesen mozdult éppen a legérdekfeszítő pillanatban, de végre is hadnagy parancsolja s itt hadi regula uralkodik. Feleselés lenne az engedelmességből, ráirányíthatná a Szepessy figyelmét, abból pedig nem kért, hogy Szepessy fölismérje.

Megindult tehát szaladva, hogy minél előbb visszatérjen. Málnási uramnak, a ki híven ügyelt rá, éppen csak azok a pillanatai voltak beszámíthatatlanok, mikor az égő taplót rátette a dohányra, mikor lecsattantotta az ezüst kupakot és elkezdte a tüzet szító első kiadós szípkolást fölfújni arcezzal, mint a vizet köpködő

Neptun az ugró-kutakon. Ilyenkor a világ nem létezett a nemzetes úrra nézve, mert olyan lusta volt kicsiholni, hogy aztán meg is becsülte a szikrát fogott taplót, nem engedvén azt ki-aludni. Csak mikor már vígan ömlött ki a kupaklikakon a füst, akkor nézett körül ijedten.

— Nini, hol van a Farkas?

— Azt biz én elküldtem a kulacsomért — felelte Tompa Dénes.

— Hiba volt, — sopánkodott Málnási nyug-talanul.

«EGYÉNISÉG.»

Színmű négy felvonásban írta Szemere György.

Szemere György nevének jó hangzása van a «Vasárnapi Újság» olvasói előtt. Itt jelent meg első, nagyobb figyelmet keltett szépirodalmi munkája, «A halász regénye». Azt csakhamar követte a könyvpiacon a «Dobay ház» s egy elbeszélések tartalmazó gyűjteményes kötet; most meg a színműírás terén próbálkozik.

Az újabb idők íróinak első kísérletei közt kétségtelenül a legérdekesebbek egyike. Mert

első fellépésnek az a becsülványa, hogy mindaz, a mi nyugtalanítja a belsőt, egyszerre megnyilvánulásra kerüljön. Abban a mértéktartásban fogyatékosak, hogy mit ne mondjanak el. Különösen a színműírással próbálkozó regény-íróknak van e részben sok kizöködni valója. Míg a regény bő teret ad egyéni érzések érvényesítésére, a színmű egyenesen azt követeli, hogy rejtse el subjektivitását az író. Míg a regény megtűri a kitérést és hosszabb magyarázatot arra, hogy érthetővé legyenek alakjai, a pár órai előadásra szabott színmű kerete nagy önfékezést kíván. Amott a kerülő s kanyargó utak lehetősége is, itt az egyenes csapás. Amott úgy-szólván kedve szerinti bőségben beszélgetheti hőseit műve kereteinek arányos kiterjesztésével az író, — a színműírás művésze az abban rejlik, hogy csakis azt mondassa alakjaival, a mi karaktereik kidomborítására éppen szükséges; és hogy akkép cselekedtesse őket, a hogy az adott körülmények között, jellemük, vérmérsékük, műveltségük nyomán a való életben is szükségképpen cselekedniök kellene. Az író egy adott helyzetben bemutatja, külön-külön egyéniséget, alakjait s aztán bevonva fantáziája szárnyait félreáll és látatlanul intézi sorsukat akkép, mintha csak önmaguk belsejéből folyna a szó s a cselekvés.

Szemere Györgynél a bemutatás meglepően élethű. Alakjai társadalmi helyzetük, vérmérsékük s lelkiületeikből kifolyólag gondolkoznak, beszélnek, cselekednek. Van itt egy tönk-rement gentry-gavallér. Volt képviselő, a ki politikai ideális célokra áldozta a vagyonát és csödbe kerül, a melynek lebonyolítása után jut is valami aktív csekélység a nővére számára; neki pedig a vagyon roncsaiból a köz-élet piszkának undora s gavallér-gondolkodása marad meg. Egy finom lelkületű, érintésre érzékeny, igaz becsületes jellem. Ugyanígy ideális lelkület a nővére is. Rajong a művészetért, fest, aggódo becavágy égeti őt s imádatlással csügg a fivérére, a kiről lelki megnyugvására, mindjárt a darab kezdetén azt a hírt veszi, hogy kineveztek főispánnak. De a kinevezés még nincs közzétéve; így hát a versenytársak hajsziája is erősen folyik még az állás körül.

Van egy veszedelmes is. Egy tényleges képviselő, a ki asszony-protekezióra támaszkodik. Annak a gavallér-romlottságnak ismeret típusa, a mely óvatosan gondozza a formát, a külsőt és a modort s a melylyel érintkezni az igazi gavallér-lelék ösztönszerűleg visszariad. Annak a típusa, a mely merész föllépésével a bizonytalan koru asszonyok körül aratja nem egészen önzetlen babérait. Egy ilyen asszony-típus kerül is. Gazdag, nyílt szalont tart, világfiak s befolyásos magas állású férfiak környékeznek. Őt a züllött alakhoz köti a gyöngesség. Fejében hát az lesz a főispán, — nem a becsületes, bár annak a kinevezetése eldöntött dolog. De nincs kézbesítve; tehát nem bevégzett dolog. Az asszonyfurfang kieszelei, hogy megdönthető oly helyzet teremtésével, a mely a becsületes-séget visszariadja az állás elfogadásától.

Ez az első felvonás lekötö az érdeklődést. Még a második is. A cselszövés elég természetesen folyik, a szalondáma részéről. Férges belsejének megfelelően, gyanúsítás és rágalommal dolgozik. Sikerül is neki alaptalan rossz hirbe keverni a kinevezett főispán nővérét a belügyi államtitkárral. A helyzet a világ előtt úgy áll, hogy az az ideális gondolkodású férfiú a nővére becsülete árán jutott a kinevezetéshez. Ezt ő maga is elhiszi s természetesen erkölcsi felháborodással löki vissza az okmányt.

Itt kezdődik a darab belső igazságának a fogyatéka. Eddig meglehetősen önmaguk intézték dolgaikat a szereplők. Innét kezdve a szerző keze mozgatja a lépéseiket.

Hogy az emberek nyomban elhiszik a piszkot, a rágalmat, a rosszat; bevált dolog. Ehez csak merész gyanúsító kell. Olyan, a kinek önmagának van takarni valója. De a becsületes emberek ösztönszerűleg kiérzik a tisztát, bármennyire feketítse is azt a rágalom. Ez a nemes gondolkodású, talpig de-kér egyenes jellemű Tarkóy Béla perczen se hiszi el, hogy az ő aranyzívű testvére, Márta megfélekedett önmagáról. Ez nem fordul el-tőle, meghallgatást sem engedve neki. Ez a Tarkóy azt az aljas híresztelést, hogy az ő érdekében a nővére a belügyi államtitkárnak

— A cél szentesíti az eszközöket.

— A cél jó, sógor, hanem azt mondják, hogy a fickó nem jó, nekem kell ügyelnem a körmére.

— Ne jjesztgess, Málnási! Csak nem gondolod, hogy a kulacsomat elvinné?

— Hát mi lesz már? — türelmetlenkedék Palojtay Gergely, a ki más malomban őrlött.

— Talán siket a kapus? — találgatta Maron Pál.

— Be kellene löni az ablakon, — tanácsolta Horthy József uram.

— Ne sokat teketóriázzunk, törjünk be, ha nem akarunk kijönni, — tüzeskedett Veres Boldizsár. (Folytatása következik.)

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRA MERÁNBAN.

áruba bocsátotta magát, mint képtelent, egyszerűen ellöki, a gyanúsítottak oldalára áll s nem azt kutatja, hogy bűnös-e, hanem biztos ártatlanságát vágja a rágalmazók arcába.

A rokonszenv itt megeszpan a hős iránt. Nem bizonyul ő itt a saját *egyéniség*-éhez következetesnek. Ingtag habozásfele van a tetteiben. Inkább eszmélkedő álmodozás, semmint a meggyőződés erejével kitörő lelki felvilágosítás embere ő. Hogy a becsületesség útján halad s hogy visszadobja a hite szerint becsületesség árán szerzett kinevezési okmányt, nem állapít meg egyéniséget, hanem csak köztisztességet. Érttem én, hogy mit akar ezzel a jelzővel kifejezni a szerző. Azt, hogy a becsületesség olyan ritkaság, hogy bátran ráüthet az egyéniségnek jellege, azt, hogy Hamlettel szövege «Becsületesség lenni — a hogy ez a világ jár — annyi, mint egynek lenni kihálásza tizezerből.» Túlzotán szinez, az ő subjektív rokonszenves lelki látása eredményeül.

Sok kő megmozdul minálunk minden úres állás körül s hogy mindenek fölött a főispáni szék a hivatottak s nem hivatottakra egyaránt nagy vonzerő: közéleti tény. Hogy az az erkölcsileg züllött is, a kit forma-gavallérságából eredő s a saját szennyét fedő párbajozásai révén a társadalmi felfogás gentlemannek tart, szintén tülekedik, az az ő karakterével egyező; de hogy ott, a hol e kérdés fölött döntenek, oly léhán laza felfogás legyen a tisztesség felől mint a minőt az «Egyéniség» államtitkára tanusit, ki van zárva. Hogy ő komolyan szóba álljon egy olyanfajta alakkal, mint főispán-jelölttel, a kitől egy gaz rágalmazás visszavonására adott szavának hitteleül egy huszezer forintos takarékpénztári könyvet legyen kénytelen venni kézi zálogul — nem fordulhat elő. De már a mi a magas állású közéleti tényezők gyöngéd kalandokba keveredését illeti, azokkal szemben lazább a közfelfogás. Az társadalmi értékelkedés szavába megy. Hogy a titkár az államtitkárba bármilyen okból is olyan nyomást gyakorolhasson, hogy egy általa visszatartatni rendelt kinevezési okmányt az ő ellenére mégis kézbesít, — eltekintve attól, hogy az nem is az ő körébe vág, — a hivatali élet nem ismer. Novella, regény megtűri a fantázia eszkö-

zeit, a dráma kevésbé; különösen ha javítás céljából a való élet visszaadását célozza az író. A mint hogy Szemere György előtt nemes irányzatát az a cél lebeg. A lényeg azonban az ő első érdekes kísérletére nézve nem ezen fordul meg, hanem azon, hogy értékes mozzanatok tüntet elő a darabja. A földbirtokos középosztály társadalmi rétegének érintkezési formái, beszéde, életfelfogása hű tolmácsolásban részeseül az alakjai révén. A gentry mozog a színpadon hibái s előnyeivel, vonzó s visszatartó vonásaival. Különösen a párbeszédészóvés élénk, finom és természetes. A hol él kell, vág, a hol a gúny van a helyén: szúr. Vannak drámai erővel ható egyes mozzanatok. Nem csináltak, hanem az egyének karaktereiből folyók. Mikor itt-ott meghibban a folytonosság s előtérbe lép a novellisztikus színezés, egyszerre csak föl-villan az igaz drámai. Egyenletlenség jellemzi a darabot; de leköti és érdekli. Érdemes azt megnézni.

Az előadás is élvezetes. Szeretettel foglalkoznak szerepeikkel a művészek. Kiki a legjobbat érvényesíti, a keze alatti levő anyag minőségéhez képest. Az ideális gondolkodású Tarkóy Bélát Császár adja sok rokonszenves vonással. A darab első felében együtttérve vele a néző, mert szerepe karakteréből folyik a gondolkodása, cselekvése egyaránt. A másodikban már nem természetes a játéka, mert nem is lehet. Az író zökkeni ki egységességéből a jellemét, midőn a nővére sújtó rágalomra nézve könnyen-hívóvá teszi. Van azonban itt is egy igen szép mozzanata, a melyet meghatóan ad. A közélet salakos útjaitól undorral elforduló s még a testvéreben is csalódott idealista családjuk régi szolgájának keblén könnyezi el egykor szárnyaló álmait. Erre neki az öreg Jánosnak Gabányi által élethűen személyesített egyénisége összhangzó társat ad. Abból a régi bútorból való az öreg, a mely már szintén kiveszőben van. Minden falusi laknak volt régebben egy ilyen családhoz tartozója; a ki fiatalon került oda s ott öregedett meg, együtt-érezve bajt, örömet, a gondozására bízott dédelgetett gyerekek tekintve a házból rég szárnnyára bocsátott férjcsarját is.

Tarkóy Béla testvérét, a megrágalmozott

arany szívű fiatal Mártát Török Irma adja az író által egységesen megalkotott egyéniségét hűen követőleg. Érvényre jut benne a művészlélek, a bátyja jövőjén aggódó gyöngéd testvéri szeretet s a sértett büszkeség lázító érzése egyaránt és mindgyikre szívhez szóló, igaz hangjai vannak. Egészen a lelkületéből folyik, hogy tisztasága tudatában lealázónak tartja fivére kételyeire a mentegetődzést. Az a jelenete pedig kimagasló finom művészi mozzanat, midőn ajtót mutat annak a férges szalon-dámának, a ki a rágalom hálóját borította reá s a ki most becsülete visszaadójául kínálkozik, mentől fölajánlva neki kétes alakok részére is nyitva álló szalonját. A kit ő elfogad, az a societás szemében is mocsoktalan. Szóval a helyzet az, hogy a tisztességtelenség biztosítja a vele való nyílt érintkezés révén a becsületességnek a becsületet.

Nevezetesen ez a teremts az, a ki a züllött képviselő főispánsága érdekében az őt hozzá fűző szoros viszonyból kifolyólag, gyanus asszonyok közbejáró szerepére vállalkozik az államtitkárnál. Az egy kissé öreges úr s vannak időnkint agglegényi föllobbanásai. Benegnyné (Szacsavayné) — így hívják a hálószerőt — tudja, hogy gyöngeségei közé tartozik Tarkóy Márta az ideális teremts is. Felcsap hát alkalomszerzőnek. Márta egy képet festett. Az államtitkár hallotta a hírt s azon a nyomon bekopogtat a kis festőnőhöz, mint a még eddig ismeretlen tehetségnek dicsőségre vivője. Márta túlboldog s hálával fogadja az államtitkár úr ajánlatát. Az behelyezi őt a kép-pel együtt egy bérkocsiba, hogy hatalmas véd-szárnyai alatt elfogadtassa a képet a kiállításra a Múcsarnokban, a hol ép azon a napon van a bejelentési zárhatáridő. Csak hogy a kocsi nem a Múcsarnokba hajt, hanem az államtitkár úr egy külön kis lakására. De a leányt idejekorán megmenti kínos helyzetéből az államtitkár úr titkára, a kit tiszta vonzalom köt hozzá. Ez a kocsi az kellett Benignynének arra, hogy másnap az egész «társaság» nyelvére vehesse Mártát, mint elesettet, hogy Tarkóy Béla visszalökje a testvére árán nyert főispáni kinevezést s hogy ezen a nyomon nyílt legyen a pálya az ő imádatjára, az erkölcsileg züllött képviselő részére.

Ezt a Monoki nevű képviselőt Gyenes adja. A minden jó érzésből kivetkőzött, külsőleg kifogástalan megjelenésű — s modorra szalonképes gavallér lelki sivárságát alig lehet karakterisztikusabb vonásokkal megleventitni. Melltől társa művészi alakításban Gál, mint államtitkár. Pedig neki nehéz feladata van. Míg Monokit, a szalonok selyem uszályai révén boldogulásnak ezt a típusát elejétől végig következetes alkotásban adja Gyenes kezébe az író, addig az államtitkár nem ily szerencsés. Azt nagyon léha, felületlen férfiként mutatja be arra, hogy később, hibáját jóvátevé, gavallér-bűnbánóvá bizonyulhasson. Azt a kocsi-kázást ez a férfi a főispánna kinevezett Tarkóy Béla nővérel nem viszi véghez. Az a leány egész egyéniségével még a legdurvább lelkű férfira is parancsoló hatást tesz. Tibay államtitkárban van jó érzés. Bizonyítja későbbi magatartása. Hibája jóvátevéseül megkéri a leány kezét és szinte vezeklésszámba menőleg szégyenli a tettét. Kínpad neki, midőn őt az a fiatal leány, a ki a művészetért való rajongásának hatása alatt s tiszta gondolkodásával, gyanu nélkül foglalt helyet a hozzá képest éltes úr kocsiójában, finomul megleckézteti. Gál nagy művészetet fejtett ki a bántó vonások enyhítésével s ügyszólvá biztosítja az elnéző rokonszenvet általa. De más két árnyalatot is élethűen érvényesít. Az egyik az éles lenező gúny Monokival szemben, a másik meg a «hivatalos hang», a mely a titkárnak jut ki, a kit Mihályfi játszott. Az ő feladata se sima. Olyan helyzetekbe viszi őt az író, a melyeknek az élet ellene szól. A titkár nem vethet lábat az államtitkár rendelkezései ellen s Mártának a kocsiás alkalmával való megmentése is regényszerű. De hogy zarárdék a fiatal titkár nyeri meg az agglegény államtitkár szemben a leány kegyét, jogos élet-sor. Mellékszerepeket adtak Dellé Emma, Molnár és Hetényi, emelve az összjátékot sikeret.

Szemere György «Egyéniség»-e biztató első kísérlet. Szűry Dénes.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRA MERÁNBAN.

A híres tiroli üdülőhelyen, Meránban több ízben időzött a boldogult királyné, kivált a hetvenes évek elején. Legutoljára 1897 szeptemberében és októberében volt ott s a következő évben ismét el szándékozott látogatni Meránba, de ebben már megakadályozta szomorú halála. E látogatásai emlékére most szobrot állítottak neki azon a helyen, a hol sokszor örömet időzött.

A szobor létesítését hideghéti Dalmata Emil cs. és kir. asztalnok kezdeményezte. Dalmata Emil, a ki családjával az év nagy részét Meránban szokta tölteni, prágai családból származik, de elődei valamikor Magyarországon voltak birtokosok.

Erzsébet királyné szobra a meráni üdülőtelep Mária Valéria-sétány nevű részében áll. Husvét második ünnepén leplezték le Jenő főherceg jelenlétében, a ki a király személyét képviselte. A fehér márványból faragott szobor Klotz Herman tiroli születésű szobrásznak, a bécsi iparművészeti iskola tanárának munkája. Alacsony talapzaton, melyre csupán a királyné neve van felírva, emelkedik a királyné alakja. Egyszerű, testhez álló ruhában van ábrázolva, a mint egy kerthi székben ül és elmélázó tekintettel nézi az Etsch folyó völgyét körülövező hegyeket, a melyeken egykor gyakran tett hosszú gyalogsátakat. Kezében kedves költője, Heine egyik verskötetét tartja.

KOPÁR FÖLDÖN.

Montenegrói kép.

Irta ifj. Wlassics Gyula.

Szürke szirtek sötét birodalma van körülötünk — és az emberekben boldog meglegedés tányázik. Nem látnak ringó kalásztengert, melyből az istenálás mosolygna feljök — és ők mosolygva néznek terméketlen kővilágukra. Szomorú földön — boldog emberek. Ez Montenegró.

Az idegenre úgy hatnak a minden növény-díszítől megfosztott sziklaóriások, mintha a kihalt természet sötét sírkövei volnának. A Montenegrói az éltető anyagföldet látja bennük. A hatalmas arányokból bizodalmat merít, a zordonságból vad erőt az élet küzdelmeire.

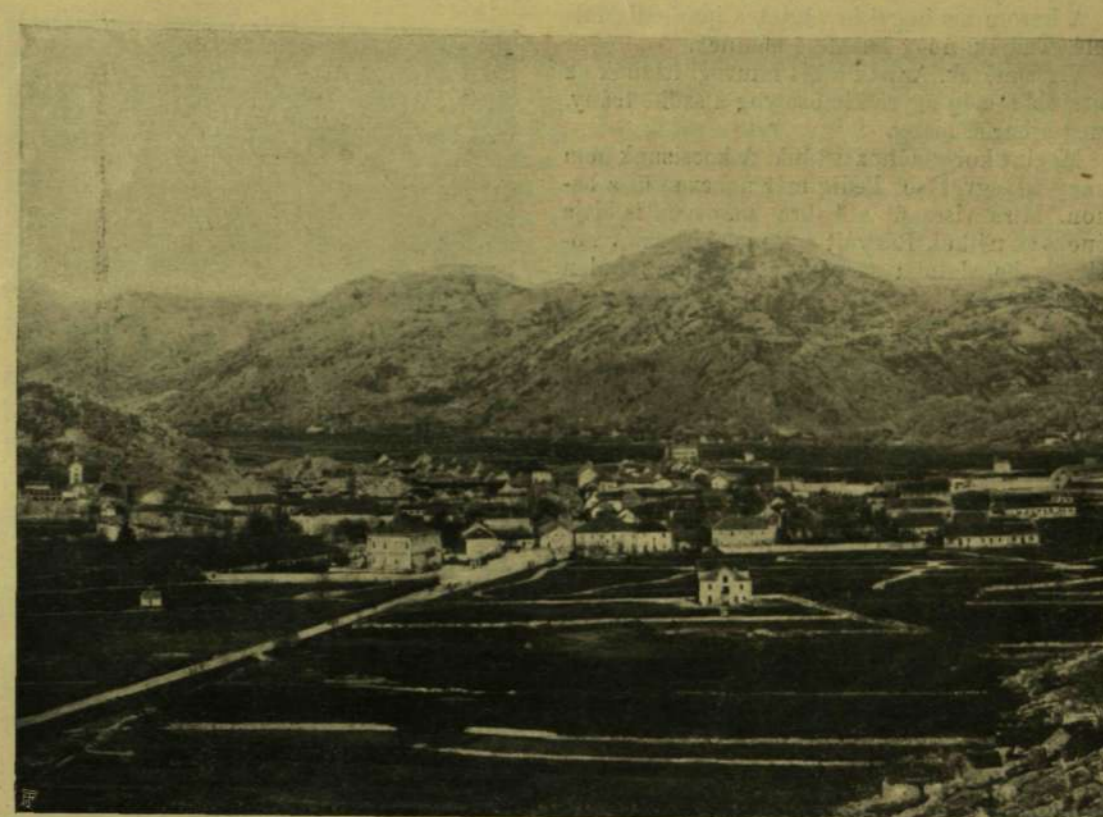
Életerős, elégedett nép s kevésbé beéri. Köben dúslakodik: egyszobás házaikat épít belőle. Minden disz, minden föléletes cizozom nélkül. Van szamara, kecskéje, birkája, egyiknek-másiknak sertése is. Földje, ha nincs, — terem magának. El-elkerít egy-egy köves területet s hord rá csak úgy marokszámra innen-onnan nehezen összekapart földet s dohányt, kukoricát termel. Hogy milyen ez a föld? Örülne sok magyar megye, ha az országútját úgy kövezhetné, mint a milyenek itt a termőfölkök.

De azért a Montenegrói paraszt nem panaszkodik. Rosz idő, rosz termés náluk nem beszéd tárgya, mint mi nálunk, mert hiszen az ellenkezője ismeretlen. Csak a külügyminiszterük, a kivel Cetinjinben beszélgettem, mondta, hogy hiszen megvolnának ők, csak ne lenne annyi szikla. Párisban tanult; világlátott, művelt ember. A népet a szikla se bántja. Alig tudna meglenni nélküle. Akár a magasban fészkelő kőszáli sas.

A szines dalmát part legfestőibb pontjáról, Raguzából jöttem Cattaróba. Ez már zordabb vidék, de komor sziklái alatt még ott mosolyg a kék Adria csillogó vize, mintha valami komolyságot tettétől női szempár alatt a gyöngye ajkak mosolyra húzódnának.

Cattaróbol hat óráig tartó kocsitű viz Montenegró fővárosába. Csaknem ezerháromszáz méter magasságba kell fölmenni. Kocsinkba három apró hegyi lovat fogtak.

A mint fölfelé emelkedünk és egyre messzebb és messzebb marad el alattunk a mosolygó tenger, Montenegró határa felé bordíni kezd az ég. A sötéten gomolygó felhők ráfeküsznek a hóval borított hegyesücsökre, mintha a mögöttük levő kis ország védőbástyái akarnának lenni.

CETTINJE, MONTENEGRÓ FŐVÁROSA.

Majd egy fordulónál egészen eltűnik előlünk a tenger. Jobbra mély barlang táton, balra feneketlen szakadék sötétlik. A fekete köszik-lák fölött varjúszereg szállong. A határnál vagyunk.

A kietlen Karszt-vidéken néma csend. Csak néha-néha bújik elő egy-egy meztelbas gyerek-sereg, garast kérve apró csokrokba kötött virágokért. Kitaróan futnak a kocsi után. Végre elunjuk és közibük dobunk egy krajczárt. Azon aztán összekapnak. Halljuk egy darabig a lármájukat, majd megint sokáig senki és semmi.

Nagynéha egy-egy sovány kecske keresgél a kövek között s nem messze tőlük didereg valami sziklán a pásztorgyerekek, Montenegrói fekete pokroczba burkolozva.

Mi is előveszünk a bundákat. Hideg szél fú. Friss hó van a tetőkön.

Lassan-lassan szélesül a völgy s egy katlan tárul elénk. Itt fekszik Nyegus falva, a mostani fejedelem születési helye.

A korcsma előtt megállunk. Ez az első pihenés.

Bemegyünk. A sötétes helyiségben három asztal mellett ülnek a sipkás Montenegróiak. Nem annyira inni, inkább csak melegezni jöttek. Marczona alakok; mondhatni vad külsejük van. Ehhez hozzájárul a pisztoly is, a mely nem hiányzik egyiknek az övből sem. A tanító is azzal megy az iskolába.

A mint belépünk, elhallgatnak. Fürkészve néznek ránk. Első pillanatra szinte bizalmatlanságot olvasni ki az ember szemeiből. De a mint beszéde elegendyünk velük, nyomban felnyílnak a láthatatlan zár, a mely az olyan embereket, kik még sohasem látták egymást, el szokta választani. A rideg kifejezésű arczok lépárszögessé válnak, a néma ajkak közlényekké.

A korcsmáros búszósan mutogatja a falon függő fegyvereit. Eldicsekszik, hogy minden Montenegrói férfinak két puskája van. Különösen büszkék a moszkovita puskákra. (Az orosz csár ajándéka.) Tizenhat esztendő korától hatvanadik évéig mindenki katona. Minden vasárnap behívják őket gyakorlatra. Kintűnően lönek. Szemtanuja voltam egy ezébalóvesnek, mikor a kétszáz lépésnyire kitett tyukba golyóval csaknem mindig beletaláltak.

Az utcán átellenben van az iskola. A tanító megtudta, hogy idegenek vannak a korcsmában, hát előkerült.

Hallja, hogy magyarok vagyunk. Elmondja, hogy Magyarországon, Karlócán tett érettségit, majd előáll magyar tudományával: «Egy, kettő, három, négy, öt...»

Meghív bennünket, hogy nézzük meg az iskoláját. Átmegyünk. Szép nagy terem, téképekkel, faliképekkel. Az asztalon vendégkönyv, melybe a vendégek neve s csekély adományaik vannak bejegyezve. Beírjuk a nevünket s mellé

teszünk egy koronát. A tanító megköszöni szépen s mikor visszamegyünk a korcsmába, viszonzástul, a miért az iskola ezéljaira adakoztunk, egy-egy pohár palínkat fizet. Hiába húzódozunk. El kell fogadni. Ilyen gavallér a nyegusi néptanító.

A korcsma falán ott függ Nikita fejedelem arczképe, mellette leánya, a szép olasz királyné, férjével, II. Viktor Emánuellel; velük szemben az orosz csár és csárné.

Nikita (I. Miklós) fejedelem népszerűsége meszerű. Ezt megmagyarázza egyrészt a költőkirály kiemelkedő egyénisége, másrészt a török elleni harcokban fényes szerepet játszott Petrovics-Nyegus család múltja, mely a Montenegróit büszkeséggel tölti el. A Petrovics-család adta neki szentjeit, hőseit, vértanúit, sőt költőit is. I. Péter vladikát szentként tisztelik. Nikita atyja, Mirkó, a «nagy vajda», a grahovói hős, II. Péter a legnagyobb szerb költők egyike.

Nikita népszerűsége azóta se csökkent, hogy föl hagyott a személyes bíráskodással. Ez két évvel ezelőtt szűnt meg. Addig minden peres ügyet ő intézett el, személyes kihallgatás alapján, ősei szokásához híven, patriarkhálisan.

Ahítatos tisztelettel mutatják a nyegusiak azt az épületet, melyben Nikita született.

Engem azonban mégis jobban érdekelnék azok a szerény külsejű házak, a hol az alattvalói élnek.

Be is megyek egybe. Faluvegi kis ház, ajtajában öreg asszony és felnőtt leányai álldogálnak. Szívesen fogadnak. A köszöntést kedvesen viszonzozza mind a fiatalabbja megtoldja egy kis pajzán mosolygással is.

Az anyóka behív. Büszkélkedve mondja:

— Van ám miből megélni a Montenegróiaknak. Nézze. Itt lögnak a nyers sonkák, itt a füstölt szalonna. Csak nézze meg. Nem halunk mi éhen!

Sötét van benn és a földön rakott tűz füstje még homályosabbá tesz mindent. Alig látok meg egy kis malacot, a mint az öreg asszony röstelkedve félreparancsolja az útból, úgy gondolva, hogy nem igen illik a fogadó-szobába.

Eleinte csak a tűz köré kuporodott leányokat látom. Pírosra festi az orczájukat a pattogó tűzről rájuk villanó fény. Azt is kiveszem, hogy az egyik szőke, a másik barna.

Szép faj ez a Montenegrói. Akár szőke, akár barna. A barna fajtára ott a legjobb példa az olasz királynében. De szépek a nyegusi parasztlányok is.

Es tanulócsanak. Magyar órát adtam nekik. Az «igen»-re tanítottam őket először. Aztán akármit kérdeztem, mindenre «igen» volt a felelet.

De tovább kell mennünk. Hátra van még a főváros, Montenegró szíve, Nikita népének büszkesége: Cetinje.

A három kis hegyi ló vágatva iparkodik fölfelé. Tudják, hogy hazafelé mennek.

Visszanéznek. Annak a kis faluvégi háznak az ajtajából még egyre kimosolyog a szőke leány, meg a barna leány.

Megint korosmához értünk. A kocsisunk nem hágy ki egyet se. Pedig már nehezen ül a bakon. Mire visszaül a bakra, már nem is bírja énekeszó nélkül. Rágyújt egy mélabús szláv nőtára s beledalolja szegény szülőföldje minden szomorúságát.

Csak akkor hagyja abba, mikor házak közé érünk. Büszkén szól hátra:

— Cettinje!

Körülbelül ötszáz ház. Két széles utca, melyeket néhány keresztutca metsz, egy tér a közepén, kettő a két szélén. Ez Cettinje.

A házak legnagyobb része földszintes. Piros tető, piciny ablak. Egyáltalában az egész várost az jellemzi, hogy minden megvan benn, csak hogy minden kicsiben.

Itt van az egyemeletes uralkodói palota: hosszában kilencz ablak, szelvényben hat. Odébb, a *bigliarda* nevezetű épületben vannak a miniszteriumok. Egy emeleten van elhelyezve mind. Nem is kell több hely. Öt miniszterium van. Mindegyik áll egy miniszterből és egy titkárból. Ugyanebben a *bigliardában* van a magas kúria, a gimnázium (négy alosztályal) és a testőrség. A *bigliarda* régebben a montenegrói uralkodók palotája volt. Egyik vladika külföldről egy billiárd-asztalt hozatott s mint-hogy abban az időben még nem volt kocsitűt Cattaro és Cettinje között, ötven emberre volt szükség, a kik felcipeljék a kapaszkodón. E fárasztó út oly mély emléket hagyott a montenegróiakban, hogy a házat, melyben a nagy terhet letették, a billiárdról nevezték el.

A miniszterek és udvari méltóságok háza a «*dvorac*» (fejedelmi palota) környékén emelkednek. Ezek is emeltesek, pár apró ablakkal. A külügyminiszter montenegrói nemzeti viseletben maga nyitott ajtót s hasonló természetességgel járt el a miniszterelnök úr ő excellentiája is, ki harmincznyolcz esztendeje viseli e diszes méltóságot.

Színházuk is van. Egy épületben az olvasóteremmel és a nemzeti múzeummal. Ez a *Zetski dom*.

A «*Grand Hôtel*» valami húsz szobából áll. Ide jár a diplomataik egy része étkezni. Mert nyolcz követség van Cettinjében. Különösen szép és nagy az orosz és osztrák-magyar követségi palota.

Megtekintve a város gyér nevezetességeit, az utcákon bolyongtam.

A széles, kövezetlen utakon vígan jön-megy a színes ruhájú nép. Akad közte bugyogós albán asszony is.

A montenegróiak illendően köszöntik az idegent. Egymást baráti csókkal üdvözlők. Megható kép, mikor két marczona, sötét tekintetű

NIKITA, MONTENEGRÓI FEJEDLEM.

férfi, övében pisztolyal, találkozik és szeretettel egymás keblére borul.

Szeretik a fajtájukat és biznak is benne.

A városkát köröskörül hegycsúcsok őrzik, melyek legmagasabbján kis kápolnában II. Péternek, a költő-királynak sirja van.

Es az egész kis kopár ország fölött, melyet ama hegyről belátni, az ő bizakodó poétalelke lebeg. Az a szerető emberi lélek, mely a kietlen kis földdarab minden lakójában él s mely előtör a szegénység mögül és befenyesheti a nyomorúságot.

... És a szomorú földön boldogok az emberek.

EGYVELEG.

* A török szultán nagyon mértékletesen él s keveset eszik. Szeszest italt egyáltalában nem fogyaszt, hanem kávét annál többet. Ezelőtt még ha kertjében sétált is, különböző helyeken kávéval

várták. Orvosi tanácsára azonban most már naponta 5-6 csésze kávéval megelégszik, a minek jótékony hatása nem is maradt el, mert a szultán koránsem olyan ideges már és álmatlansága is alább hagyott, mióta kevesebb kávét fogyaszt.

* Utasok biztosítása a francia állam vasutain.

A francia államvasutak egy nagy biztosítási társulattal szövetségbe az utasoknak — a bérlet- vagy szabadjegyek tulajdonosait is beleértve — halál vagy baleset-elleni biztosítást az angol rendszer nyomán, próbaképen életbe léptették. Egy egyszerű biztosítási bárca, melyet tíz centime-on minden utas az állomás pénztáránál válthat, az alább felsorolt kártérítésekre jogosít. 1. *Halál esetére*: Az utas özvegye vagy gyermekei, ezek hiányában a szerencsétlenül járt utas fivéréi, rokonai vagy oly személyek, kiknek életfentartója volt, tízezer frankot kapnak. 2. *Szebesülés esetére*: Megvakulás, vagy két végtag elvesztéséért tízezer frank. 3. *Egy láb, vagy kéz elvesztéséért* ötezer frank. 4. *Egy szem vagy több új elvesztéséért* kétezer ötszáz frank, *kisebb sérülés* következtében beállott munkaképtelenség minden napjéért 5 frank. Minden utas több — legfeljebb azonban tíz — biztosítási bárcazt válthat. Hosszabb utazásokra, valamint munkások számára külön kedvezmények vannak megállapítva. Az előre kitűzött próbaidő után, a többi vasúti társulatok kötelesek lesznek ezt a biztosítási rendszert vonalaikon szintén életbe léptetni. Angliában a vasutak által kifizetett biztosítási kártérítések alig 100 ezer koronára rúgtak, míg ellenben eladott bárcaikért három millió korona folyt be.

* A francia kormány rendelete szerint ementől minden gyermeket háromszor kell beoltani és pedig először születése első évében, másodszor tizenegy éves korában, harmadszor pedig húsz éves korában.

* Vilmos császár egy legújabbban Torontóban (Kanada) alakult német hűszállító részvénytársaság tagja lett. A társulat telepein naponta 500 ökröt vágnak le. A húst külön e célra berendezett gőzhajók Hamburgba szállítják, honnan legnagyobb része a német hadsereg konzervgyáraiba kerül.

* Patti Adelina először hét éves korában énekelt a színpadon. Most pedig 60 éves korában Amerika nagy városaiban hangversenyezni fog s ezért másfél millió frankot kap. Művészi pályáján közepes számítás szerint vagy 80 millió frankot kereshetett.

* Hatalmas nagyságú bibliát őriznek a stockholmi királyi múzeumban. A könyv 309 beírt oldalt tartalmaz; a levelek 90 centiméter hosszúságúak s 50 centiméter szélesek, a tábla pedig 10 centiméter vastagságú deszkából készült.

* Az orosz lovasság paripáit ementől aluminiumból készült patkókkal látják el. A megejtett kfsérletekből kitűnt, hogy az aluminiumpatka háromszor annyit ideig tart el, mint az eddig használt vas patkók.

* «VII. Edvárd király» nevű angol hadihajó készül a davenporti hajógyárban. E hajó minden eddiginél drágább lesz. Előállításai költségeit 36 millió koronában állapították meg, de ez valószínűleg nem lesz elegendő. Ha tekintetbe vesszük, hogy az óriási pénzbe kerülő hajót egy jól irányzott torpedó néhány percz alatt megsemmisítheti, el lehet képzelni, hogy mibe kerülhetnek jövőben a tengeri csaták.

MONTENEGRÓI NÉPVESELEK.

A KÉPVISELŐHÁZ ÉS TÁJÉKA.

Karcolat.

Minden napra egy verseske
S minden vershez egy képecske.

Ez a gyermekkönyvből kivett poéma jellemzi leginkább a képviselőház mostani tárgyalásait. Más népeknél ha obstrukció van, beszédek helyett értelem zűldség kerül a ház asztalára. Stone úr Amerikában az egész Bibliát fel akarta olvasni, mint idézetet. Vidliczkay József a balközépi obstrukció idejében elbeszélte a népvándorlás történetét, a bécsi parlamentben egészen értelmetlen, a tárgyhoz nem

— A Ház most utálatos! panaszkodnak a komolyabb elemek.

— A parlament beteg, nagyon beteg. — so-pánkodnak az államférfiak, helyesebben, a kik azoknak akarnak tetszeni s medecinákat keresgélnek, sőt járnak is sürün a miniszterek az udvari patikába Bécsbe; egyelőre csak az a kérdés, kinek a receptjét csináltatják.

A nagy látokok (mert ilyenek is vannak a Házban) ablakokat verdes kúvikokat vélnek látni (pedig csak Kubikok vannak) és azt jósolják:

— Valakinek itt meg kell halni.

Ellenben a gondolkozni nem szerető ös-

van, mint előtte való nap volt. Széll Kálmán jegyez, arczán jupiteri nyugalom honol. Csak ritkán mond ellen a támadó szónoknak s aztán kinyitja az asztalfiókját, kivész egy czukorkát és a szájába csúsztatja. Ez most is édes, mindig édes... A hatalom csak néha... Fejérváry tenyerét füléhez hajlítva figyel, mint egy ugrásra készülő párdúc. Az összkép örökösen ugyanaz, csak a «Zoltánok» (szónokok, oratorok, kibeszélők) változnak napról-napra, valamint a karzat, hol egyszer több a szép asszony, egyszer kevesebb. És ha a Ház mint törvényhozó testület, a mennyiben hónapok óta nem mozdul benne a tárgyalás alatt levő

A KÉPVISELŐHÁZ KAPUJA ELŐTT.

Az ülésről távozók közt a kapu előtt Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László és Wlassics Gyula miniszterek, Kossuth Ferenc, a kocsin túl pedig Gromon Dezso államtitkár és Szemere Miklós láthatók.

tartozó dolgokat fecsegték, — ezekkel szemben a magyar obstrukció teljesen elütő valami. Nem csak, hogy nem nyújt rosszabbat vagy kevesebbet a szokottnál, hanem többet. Csinos, értelmes beszédek tartanak, sőt azokat még *illusztrálják* is. Majd minden beszédhez jut egy képecske. A képecske egy-egy vidéki küldöttség, mely mintegy mutatja, hogy mind igaz, a mit a szónok elmond a nemzeti akaratról, a veradó emelés elleni antipathiáról, stb.

A megszokás hatalma egyike a legnagyobb hatalmaknak. A képviselő urak megszokták apránként az obstrukciót, a küldöttségeket és meg fogják szokni az ex-lexet is. Ha valamelyik nap nincs küldöttség, Apponyi már unatkozik s a lapok egyik hasábjának megtöltése gondot okoz a szerkesztőknek.

mamelukok roppant otthonosnak találják így a Házat; mint egy olyan lakást, a hol minden a maga helyén van egy nap úgy, mint másnap. Az előadói széken Münnich ül. (Neményi csak most, egy ideig.) Münnich úr jól tartja magát, egészséges, egy kicsit öregebb lett, mint mikor a témát bevezette, de a jóláplátságán semmit se rontottak a háború fáradozásai. Mosolygó arczal várja a zivatar elmúlását. A gúnyos közbeszólások, éles megjegyzések, zajos ellenmondások, melyek keresztül-kasúl cikáznak, mint a siető istennyilak, a két táborból ide-oda, úgy tűnnek fel neki, mintha apró legyek röpködnének a füle mellett.

Az ősmameluknak igen kellemes ez a helyzet. Nem kell megkérdesznie, mikor reggel bejön a Házba, mint azelőtt, hogy miről van szó. Mindég csak egyről van szó. Minden úgy

javaslat egy hajszálnival sem előbbre, felmondta is a szolgálatot, de mint *ethnografiai szemléltető intézet* remekül felel meg hivatásának. A ki a magyar különböző népviseleteket és az egyes vidékek arcztypusait akarja tanulmányozni, annak bő anyagot nyújt. Rendre megjelennek a különböző vidékek a karzatán: ma a Dunántúl, a Csallóköz, holnap a Tiszamente, egyszer a barkók, másszor a matyók, jászok, kúnok, stb.

A folyosó szintén ugyanaz mindig. Podmaniczky szundikál egy fülkében, jelképezve a pártot, a melynek elnöke. Andrassy Gyulát látni beszélgetve valamelyik ellenzéki korifeussal. Igazi *tízoltói* szenvedély lakozik a grófban, ki folyton emelkedik az elméjében. Tízes paripája az íróasztala, viszi-viszi a szónokoknál is magasabbra. Ha nem ir, olt, egyre olt, bekít és

csillapít. A másik fordulónál Kabós Ferenc kombinál, vagy Rosenberg Gyula. Az orosz csárnak egy irasművész e napokban egy búzaszemét ajándékozott, melyre rávéste az egész orosz liturgiát. A császár igen csodálkozott. De hátha még Rosenberget és Kabóst ismerné, kik egy búzaszemből egy mázsa lisztet tudnak elővárasolni (persze politikai búzaszemből politikai lisztet), a kik hajszálakat hasogatnak szét és böhököt boncsolnak fel. Az ellenzékéről csak a nagy dohányosok üldögelnek kint, a többi bent marad «helyeselni» és közbeszólni. Komjáthy (a rejtélyes mosolyával), Eötvös Károly (az anekdotáival) a folyosó gyülekezési pontjai. Mint a darazsak a mézre, úgy gyűlnek köréjük a folyosó herói.

De mit beszélnek én folyosóról? Van is már folyosó? Legalább a régi értelemben nincs. Az a csodás hely, hol a parlament kulissza-élete forrt, zajlott és bugyborékol, hol a tanácsteremben felgyűlt gyúanyag néha fel is robbant, nincs többé. Az óriási csarnokok, korridorok, átjárók, keresztelők nagy dimenziókkal valóságosan elnyelik a tanácsteremből kilépő képviselőket. Mintha egy egész városrészen volnának szétszórva, órákig elcsúszhatnának össze-vissza a nagy labirintusban, a nélkül, hogy találkoznának.

A régi Ház kedélyes fülkéi, primitív-táza, intimus szögletei, bizalmas szűkítő helyei, hol minden együtt volt, hol minden eleve volt egy rakásra torlódt, örökké feledhetetlenek lesznek. A zajos szcenák, a politikai hullámzások és a pompás trics-tracsok színtere, mint valami vonzó emlék él az emlékezetekben. Emitt oly lidég minden. Az ember szinte azt gondolja, hogy nem azért nem üldögel itt Tisza Kálmán, vagy nem csörtet végig haragosan Szilágyi Dezső és nem azért nem pajzánkodik Beöthy Aldsi, mert mind a három meghalt. Hanem mert ott maradtak a régi folyosón, a Sándor-utczában.

De vannak a változásnak előnyei is. Az új Ház előtt elenyészik az olyanfajta csoportosulások nehéz órákban, melyek a szűk Sándor-utczában már fenyegető alakot nyertek. Az e fajta csoportot észre is alig lehet venni a roppant téren. A Tisza-féle véderő vitának kinos jelenetei, a háborgó utcazi tömegek rakoncátlan-kodásai, a mostani viszonyok közt nem okoznának több gondot. Annyi helyen távozhatnak el az új épületből az esetleges üldözötték, a hány helyen tetszik. Még talán a Duna vizén, hajón is elmenekülhetnek.

Am nem csupán a tünnető hazafiakra hátrányos a sokféle kijárat, kellemetlen az a «pumpoló» is, kik régenten künn lesték az ismerős képviselőket, kiknek meghatározása az ő külön természetrajzukban körülbelül ez lehetett: «Egy biztosan elcsiphető adakozó lény». Ma már ez se áll. De azért a tiszta lelkiismeretű honatya, a rendkívüli eseteket kivéve, rendszerint mégis a palotának az Akadémia felé eső kijáratát használja, hol a kapus áll a feljárnál orazgécimeres ezüst botjával. Itt körös-körül mindig van egy kis élet. Egy csomó bábészködő, a ki a celebritásokat akarja látni, egy pár hordár, a kit el lehessen valahová küldeni, egy-két szép asszony is erre sétál «véletlenül», mert itt vannak egy rakáson a «legfogékonyabb szívek», csinos, deli uracsok, a kiknek felesége otthon falun «szalmaözvegyeskedik». Távolabb néhány lépéssel a «fakkere» és magánfogatok sora áll. A kocsisok természetesen politizálnak, mint a többi bábészködők is (ott fent az urak úgy is csak léhásoknak). Folytonos érintkezésben a Ház szolgálói, mindig tudják, mi történik s gyakran hallani ilyesfélét:

- A lengyel szultán (Lengyel Zoltán) beszélt odafent.
- És mit beszél?
- A királyt fenyegeti.
- Képzem, a király, hogy csuklik most Budán.
- Hogy azt mondja, nagyon össze vannak marakodva az urak.

GRÓF CSEKONICS JÁNOSNÉ.

— Hát mi lesz most ebből, mit gondósz, hadik? (A Hadik gróf kocsisát szólítja így).

— Hát csak azt gondolom, hogy az adó lesz nagyobb, mert eddig még minden léből ez gyűjt ki nagyobbban.

Távolabb, mintegy elkülönítve a kocsis arisztokráciától, néhány ócska kombantéri áll. Sovány, elesigazított lovak fakó hámban, lekönyült fejfel, könnyező szemmel, elbűsültan bámulnak maguk elé.

... Szegény lovacskáik, ti ábrázoljátok itt leg-hívebben az országot!

GRÓF CSEKONICS JÁNOSNÉ.

1821—1903.

A múlt század közepének lelkes magyar főúri hölgyei közül ismét elköltözött egy az élők sorából: gróf Csekonic Jánosné, szül. báró Liphay Leonie. Egyike volt azoknak, a kik a nemzeti élet akkori nagy forrongására lelkesítőleg hatottak.

Báró Liphay Leonie 1821-ben született s 1839-ben ment nőül gróf Csekonic Jánoshoz, gróf Csekonic József tábornoknak, a magyar lötenyésztes nagyrődemű előmozdítójának, a mezőhegyesi mentelep alapítójának fiához. A fiatal asszony szépségével, szellemével a pesti előkelő társaság egyik ünnepeltje volt. Résztvett minden hazafias társadalmi mozgalomban, a melyekben az akkori nők oly nagy szerepet vittek, így a védeyleti mozgalomban is. Kecskeméti-utcazi pesti palotájuk egyik központja lett a nemzeti érzésű magyar arisztokrácia társaséletének, melyben írók, művészek is gyakran megfordultak.

A forradalom kitörésekor több mágnáshölgygel együtt bezárkózott a tábori kórházak fölszerelése körül s az akkori lapokban lelkes hangú felhívást is intézett a magyar hölgyekhez a kórházakban szükséges szerek gyűjtésére.

A szabadságharc után visszavonult jószágaira s csak az ötvenes évek vége felé jelent meg ismét a pesti társaságban. A hatvanas években nyílt házat tartott. Estélyeiről nem hiányoztak az akkori írók sem; szalonjában közelebb kívánta hozni egyetemes az arisztokráciát és az irodalmat. Jótékonyágát százak és százak érezték és őrzik hálás emlékezettel. Számos egyesületet bőkezűen támogatott; jótékonykedő ünnep rendezésében is gyakran járt elől jó példával, így legutóbb 1888-ban a «Jószív» nagy ünnepélyén a bazárbizottság elnöknője volt.

Az utóbbi években elvonultán élt, hajlott kora

nem engedte már, hogy a társaságban fentartsa régi vezérszerepét. Fia, gróf Csekonic Endre és leánya, gróf Károlyi Istvánné, Csekonic Margit grófnő siratják halálát; gyászukban széleskörű rokonság vesz részt és mindazok, a kik az elhunyt grófnőt életében ismerték és tisztelték.

KISFALUDY ÁRPÁD BÉLA.

1847—1903.

A magyar katolikus egyházi irodalom érzékeny veszteségei közé számítják Kisfaludy Árpád Béla egyetemi tanárnak, a Szent István-társulat alelnökének április 26-ikán Budapesten bekövetkezett halálát. Kisfaludy az egyetemi katedrán és az irodalomban egyforma buzgalommal és hivatottsággal terjesztette az egyházi tudományt s a Szent István-társulat fellendülésében jelentékeny szerep jutott neki.

Kisfaludy Árpád Béla 1847-ben született Gyömrőn, Györmegyében, a régi híres Kisfaludy-családból, melynek neve örök időkre össze van forrva irodalmunk történetével. Másod-unoköcsése volt Kisfaludy Sándornak és Károlynak. Közéiskolai tanulmányait elvégezvén, a pápi pályára lépett s mint kitűnő tanuló a bécsi Pázmáneum növendéke lett. Később a szent Ágostonról nevezett felsőbb papnövendékben fejezte be theologiai tanulmányait s doktori oklevelet is szerzett azokból. 1873-ban szentelték pappá; rövid ideig mint káplán működött, aztán a győri püspöki liezeumban theologiai tanár lett. 1887-ben nevezték a budapesti egyetem hittudományi karán a dogmatika tanárává. A Szent István-társulat működésében már előbb is tevényt részt vett s 1890-ben megválasztották a társulat alelnökének. 1893-ban érdemei elismerésül a Szent Lélekről címzett dienesi prépostságot nyerte el, a millenium évében pedig a király a vaskorona-rend III. osztályának lovagkeresztjével tüntette ki.

Számos theologiai önálló munkáját és értekezést tett közzé. Sokat foglalkozott Kempis Tamás híres vallásos művének magyar fordításával s ő rendezte sajtó alá Pázmán Péter összes műveinek az egyetem által készített kiadása számára Pázmán Kempis-fordítását s a szentek tiszteletéről szóló művét. Ifjabb éveiben a szépirodalommal is sikeresen foglalkozott. Írói működését zamatos magyar stílus és a kifejezések tömör világossága jellemzi.

SCSERBINA HALÁLA.

Mitrovicza (Ó-Szerbia), április 24.

Ismeretes a mitroviczai volt orosz konzul, Scserbina Szelepanovics Gergely szomorú sorsa, a kit márczius 30-án egy Ibrahim nevű albán katona megsebesített, minek következtében Scserbina tizennégy napi szenvedés után meghalt.

Holttestét nagy pompával szentelték be. Nicipor prizreni és Firmilán úszkúbi szerb metropoliták 40 főnyi papság segédlete mellett Mitroviczán és Úszkúbban. A török katonaság ágyúlövésekkel adta meg Scserbinának a végtisztességét. A tetemet Kurtovics úszkúbi főkonzul és Avramovics prisztinai szerb konzulok és a papság kísérték Úszkúbig, illetőleg Szalonikig. Szalonikiban a «Donjecz» nevű hadihajóra vitték. A holttestet Konstantinápolyban is nagy ceremóniával fogadták. A török katonaságon kívül a szultán külön képviselője is megjelent a «Donjecz» hadihajón. Scserbina holttestét Szebasztropolba és onnan születése helyére, Cserngovba szállították.

A mellékelt kép a mitroviczai orosz konzulátus alkalmazottait ábrázolja. Scserbina egyenruhás alakja a csoport előtt közepén látható, mellette feben Gyurákovics dragomán áll. Egy írrok, egy szolga, egy kózik és három fegyveres kavasz egészíti ki a személyzetet. A felvételt a konzulátus udvarán, közvetlen a merénylet előtt egy vándor-fotografus eszközte.

Ivánovics József.

EL ODA, EL...

I. Miklós montenegrói fejedelem költeménye.

El oda, el a messze hegyekhez,
Honnan az omló rom letekint, —
Néhai csarom' vára, vitézi
Újvara, a hír s monda szerint ...

El oda!... Prizrend' otthonom; érzem:
Hazajutok, ha fölkeresem ...
Hí a dicső múlt, hí, — a mig egyszer
Még odarontok fegyveresen!

El oda, el! Hadd hallja a sátán
Zúgni szavam a csári romon:
«A honi tűzhelyt hadd oda, dögvész,
— Avagy a kölesönt visszaadom!»

El oda, el... Zöld lombok alatt, ott
A decsani' szent zárdafalak
S köztük, imában, mennyei üdvért
Esdekel egyre minden ajak ...

El oda, el a messze hegyekhez,
A hol az égből földet ölel!
Hazai föld, szerb harci mező az!
Véréim, oda el, oda el!

El oda, el, — hol összetiporva,
Lovak alatt esd Jug, az öreg:
«Ifjak! a bosszu szent kötelesség!
Nem bosszul engem senkise meg?!»

El oda, el!... Hadd csorbul a kardom
Éle pogányok esontjaitul!
Él nélkül is széttépi a lánczot
S a török-ült' nép fölszabadul!

El oda, el a messze hegyekhez,
Hol Milos' alszik sirja ólén ...
El! — Mig a szerb nép nem szabad újra,
Nyugtomat addig nem lelem én!

Szerb eredetiből fordította: Szász István.

Dusan csár a «nagy és hatalmas» (Dusan veliki szilán). — Prizrend, szerbül Prizren: Dusan birodalmának fővárosa. — Decsani szent: szerb barát (kalugyer) kolostor, melyet Dusan csár apja, Steván építtetett, a ki ott is van eltemetve. — A Rigómező, szerbül Koszovo, a jelenlegi koszovói világház. — Jug Bogdan az öreg kilencz fiával, a kilencz Jugovity testvérral ott esett el a rigómezői ütközetben. — Török-ült nép. A szerb «raja» szót adtam így vissza, mely török rabságban élő keresztényt jelent. — Obility Milos, a ki a rigómezői ütközet alatt foglódva két társával a török táborba, leszerbta a szultánt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ambrozovics Dezső: Újabb versek. Budapest, 1903. Meleg érzésű, ábrándos lélekű fakadtak e költemények. Szerzőjüket két tulajdonsága teszi rokonszenvesé az olvasó előtt: őszinte, minden során meglátszó idealizmusa és a természet iránti szeretete. E két érzésből fakad szelid melankoliája is. Szívét fájdalommal tölti el az élet rút harcának látása, a minden nemes és szent hagyományt félretvető érdekek küzdelme. A nagyvárosi élet farszótó lármájából, a mindennapi munka rabságából kikivánczik a szabadba, a hol tiszta levegőt szívat tüdejébe és tiszta érzésekkel telik meg a lelke. A természeti fény verseiben mindig saját érzelmével összefonódva jelennek meg: az erdő, mező életében vagy az emberi élet symbolumát látja, vagy egyéni fájdalomnak, örömeinek, megindulásának visszatükrözését. Gyakran elmélkedik a mulandóságról, az ember rendeltetéséről; reflexiójának nincs ugyan különösebb mélysége, de költői ízt renneszen tud neki kölcsönözni. Hangja nem nagy terjedelmű, csendese azonban tiszta, szenvelgés és hatásadászat nélküli. Hatását fokozza választékos nyelve is, melynek van nem egy színes, újszerű fordulata is. Az illyentől azonban: «nem-e szakasztott így meggyen?» — óvakodni kellene. A kötet szépen kiálltva Singer és Wolfner kiadásában jelent meg. Mutatványt mai számunkban közlünk belőle.

A vadászmesterség könyve. A vadászat kedvelői számára érdekes könyvet irt Lakatos Károly

KISFALUDY ÁRPÁD BÉLA.

a fenti cím alatt. Munkájában részletesen kiterjeszkedik a vadászat kezelésére, a hasznos vad óvására és tenyésztésére, a ragadozók pusztítására s általában utasításokat ad mindarra nézve, a mi a vadásznak szükséges. Nem külföldi szerzők nyomdokain jár, hanem a magyar vadászati és sportéletből s a saját tapasztalataiból merít és mindezt vonzóan, jó magyaros nyelven mondja el. A szakmunka tizenkét részre van bocsátva s az év minden hónapjában előforduló vadászati tudnivalók külön-külön fejtegethőn gondosan összefoglalva, a mi főképp a kezdő vadászokra nézve lehet hasznos. A könyvben számos olyan részlet is van egyes állatfajok életmódjáról, szokásairól, a mit nemcsak a vadász, hanem minden természetbarát érdeklődve olvashat. A szerző József Ágost főhercegnek ajánlotta terjedelmes, 544 oldalas kötetét, mely szép illusztrációkkal is van élénkítve; ezek közt ott látjuk Vastagh Géza, dr. Lendl Adolf, dr. Madarász Gyula s mások rajzait. A szép kiállítású kötet Szegeden Endrényi Imre könyvnyomdájában jelent meg; ára füvé 12, kötve 16 korona.

Babylonia és biblia címűen magyar fordításban is megjelent Delitzsch Frigyes berlini orientalista tanár híressé lett előadása, melyet előbb a német nagyközönség előtt, majd Vilmos császár előtt is ennek különös kivánságára felolvasott. Tanulmányában a régi babyloni romok közt talált ékírásos emlékekről szól a tudós s kimutatja, hogy emez óségi feljegyzések és a sokkal későbbi eredetű biblia némely részei közt gyakran szoros összefüggés van. A számos képpel is élénkített füzet az Athenaeum kiadásában jelent meg s ára 1 korona 20 fillér.

A Photo-Club kiállítása. E hó 26-ikán bezárult a Photo-Clubnak a Nemzeti Szalonban rendezett kiállítása. A kiállítás iránt kezdetől fogva igen élénk érdeklődést tanúsítottak úgy az amatőrök, mint a nagyközönség, a mennyiben mintegy ötezer látogatója volt. Nagy sikert jelent e szám, főleg nálunk, a hol a művészi fotográfálás még küzd az elismertetésért. De nagy volt a sikerük hazai kiállításaink is, a kik eddigi teljes elszigeteltségük dacára a régi és ismert nevű külföldiek mellett is megállottak helyüket. Elismerés illeti közönségünket is, mely nagyszámú vásárlásaival is kifejezte tetszését. Az eladásra kiállított képeknek csaknem kétharmada talált vevőre.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 26-iki ülése, melyen báró Eötvös Loránd elnököl, néhai Fodor József orvos-egyetemi tudós tanár emlékeztetének volt szentelve.

Dr. Hógyes Endre tartotta az emlékeztetést Fodorról, az Akadémia rendes tagjáról, a ki két éve halt meg az orvostudomány és a közegészségügy nagy veszteségére. Fodor élete folyása összeesk a hazai orvostudományunk első fölvirágzásával, a mely a múlt század hetvenes és nyolcvanas éveiben indult meg. A mozgalmakban mint az egészség-tudomány ismeretnek úttörője és hazai elterjesztője szerzett magának elévülhetetlen érde-

meket. Hógyes részletesen ismertette az elhunyt tudós tanár oktató, irodalmi és társadalmi működését. Fodor nevéhez fűződik a közegészség-tudomány fejlődésében a talaj, viz, levegő-higiéniai szempontból való tanulmányozása, a hazai közegészségügy fejlődésében pedig a középiskolai egészség-tanári intézmény létesítése, az Országos Közegészségügyi Egyesületnek és folyóiratának, az «Egészség»-nek megalapítása. Az emlékeztetéshez mellékelve volt Marikovszky György tanárségéd összeállításában Fodor tanár összes irodalmi munkáinak kivonatos ismertetése. A tetszéssel fogadott emlékeztetés után báró Eötvös Loránd elnök átnyújtotta a Wodianer-díj két nyertesének, Schmidt Boldizsár és Kanovics György igazgató-tanítóknak a jutalmat, a melyet a tanítás körül kifejtett buzgalomuk elismerésül ítélte oda nekik az Akadémia.

A Kisfaludy-társaság április 29-iki ülésén az elnök, Beöthy Zoltán bejelentette, hogy özv. Nagy Ivánné, szül. Csató Mária a társaságnak ajándékozta atyjának, Csató Pálnak, az ötvenes évek jeles írójának olajfestésű arcképét. Vargha Gyula főtitkár bejelentette, hogy Vadnay Károly, a társaságnak tavaly elhunyt kitűnő tagja 1200 koronát hagyott a Kisfaludy-Társaságnak.

Az első felolvasás volt Gárdonyi Géza székfoglalója: szép leíró költemény, melynek czíme «A falu» s két képből áll: a falu reggel és a falu este. A távol levő költő ez új művét Várdai Antal olvasta föl. A tagsági oklevelt Gárdonyinak az elnökség meleg üdvözlét kíséretében fogja elküldeni. Ezután Radó Antal olvasott föl költeményeket egy új versgyűjteményéből: négy dalt a «Tristia» című cziklusból, egyet a «Római ritmusok» és kettőt az «Énekek a szabadságharczából» című cziklusból. Ezután Vargha Gyula Vicsota Gyula vendég dolgozatát olvasta föl, «Kisfaludy Károly hagyaték» cím alatt. Főleg Pest megye levéltárából való adatok ezek s részben számfalok arra nézve, hogy Kisfaludy Károly élete utolsó éveiben nélkülözések közt élt. A vármegye Kisfaludy Károly hagyatékának rendezését Fáy Andrásra bízta. Fényesen temették el Kisfaludyt, temetése majdnem hatszáz forintba került, a mi akkoriban nagy összeg volt. Toldy Ferenc azt írta Kazinczy-nak, hogy «olyan pompát, olyan gyászot rég láttak Pesten». Kisfaludy ingóságai felsorolásából is kiderül, hogy élete végső éveiben négyezer lakást tartott, bár agglagény volt, a belvárosban a Trattner-ház első emeletén s azért évi ezer forint bért fizetett. Meglehető adósságtól a kényelmes élet, bőkezűsége és képviselői kedve magyarázza. Bútorai drága dióba bútorok, könyvtára, képtára, ruhátára is értékes. Hagyatékából két árverést rendeztek; ingóságai becésaron felül kelték el, jobbra barátjai vásároltak. A mit az ingóságokból begyűlt pénz az adósságból nem fedezett, azt kifizették Kisfaludy Károly örökségéből, a melyet bátyja, Kisfaludy Sándor váltott magához három-ezer forintért. Végül Tornyay Czeecil vendég «Petneházy» című történeti novelláját, a mely a társaság pályázatán dícséretet kapott, Pekár Gyula olvasta föl. A nagy közönség minden felolvasást megtapsolt.

A Petőfi-Társaság Vigyázó-díja. A Petőfi-Társaság által kitűzött lírai pályázatra, melynek díja a Vigyázó-alapítványból 300 korona, összesen 114 pályamű érkezett. A bíráló a pályázó művek közt egyet sem találtak a jutalomra érdemesnek.

A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete április 26-ikán tartotta évi közgyűlést Falk Miksa elnöklete alatt. Az évi jelentés az intézet folytonos gyarapodásáról számolt be s a közgyűlés elfogadta Hoitsy Pálnak a nyugdíjak emelésére vonatkozó indítványát. Ez az alapszabályok módosítását hozza magával, azért júniusban rendkívüli közgyűlést hívnak össze. A közgyűlésben hangzott jelentések megemlékeztek az intézetnek a múlt évben elhalt tagjairól, a kik: Molnár Antal, Borostyáni Nándor és Zempléni P. Gyula elhunyt rendes tagok és Országh Sándor igazgatósági, valamint gróf Andrássy Dénesné alapító tag. Végül köszönetet szavaztak mind azoknak, a kik az intézetet adományokban részesítették. A közgyűlést választások fejezték be. Elnök lett ismét Falk Miksa, első alelnök Hegedüs Sándor, második alelnök Heltai Ferenc.

MI UJSÁG?

Május a tavasz ünnepe, a mint a költők sokszor megénekeltek. De a tavasz most már egy darab idő óta késlekedve, hidegen érkezik és még májusra is barátságatlan. Most a politikai helyzet még borúsabb teszi a májust. Az országgyűlés meghozta elsőjére az ex-lex-et, a melynek az X-ei fölérnek az algebraiban bonnyolult számfalokat követelő X rejtélyességével. Mi lesz, hogy lesz, meddig lesz ex-lex? Mint a vasúti vonatok berobogása előtt várakozás izgalma tölti be a várótermeteket, a most már másodszor hoznánk látogató jövevény Ex-lex érkezését is izgalom és nyűzség fogadta. Az egész főváros nyilvános életén már régen megtetszik ez. Hetek óta nemzeti zászlók alatt közelről és távolból érkezett küldöttségek vonulnak az országháza elé. Szendegő újságarólunk fink rikoltozzák tele a széles utakat:

A SZABOLCSMEGYEI KÜLDÖTTÉG AZ ORSZÁGHÁZ LÉPCSŐIN.

„Szenzáció a képviselőházban”. Néhány nap óta esténként a tanuló ifjúság is körmenetet tart, énekel és tüntet. Az egyetem rektori intést ragasztanak a fekete táblákra: ne tegyék tovább. Napközben az országháza elé, — mely nemrég még elhagyott, csöndes vidék volt — kocsi kocsi után hajtának. A jegyeket az érdeklődők napokkal előre lefoglalják, várva a fejleményeket. A szociálisták sem maradnak télenül. Május elseje az ő ünnepük. Immár munkásünnep is. A zöldbe mennek piros zászlókkal. Gyűléseket tartanak mindenfelé. Szétszakadtak „nemzetközi”, „hazafias szociálisták”, „újja szervezett szociálisták”, — ra s ennek a magok külön ünnepelő helyére, külön vezetőikkel, külön zászlókkal és külön szónokaikkal. A patriarkális emléktől május elseje, a fővárosi ligetjáró, söröző és asztalkendők hozott pecsenyéből kedélyesen falatozó polgári családok mulatsága — a multba merült emlék. A békes polgárság elpolitizál ugyan, de nem szereti a nyugtalanságot és a régi sipláda kedvesebb neki, mint a munkások marsselelése. A péksegédek is májusra tartogatták követeléseiket, sztrájkra készülődve. Ha nem teljesítik kívánságaikat, úgy tervezik, hogy megrontják a május 13-iki Duna-ünnepet, melyre sok látogatót várnak Budapestre, talán külföldről is. A pékek panaszaikat mindenféle nyelven kinyomtatják és a főváros környékén, a vasúti állomásokon osztogatják ki. Hadd olvassa el, a ki idejön, hogy Budapestben milyen nehéz a pékek kenyerét! Szóval, mint minden a világon, a május is változik s ez a mostani már nem csupán virágokat, zöld lombokat hoz a tavaszt váró emberiségnek.

A királyi udvar május 5-ikén reggel érkezik Budapestre nagy személyzetével, külön vonaton. Ő Felsége másnap jön meg. Ezúttal hosszabb időt tölt Gödöllőn. Hétfőn és csütörtökön délelőtt a budai királyi palotában általános kihallgatások lesznek.

Vörösmarty szobra. Vörösmarty szobrára közadakozásból kétszáz ezer koronánál nagyobb összeg gyűlt össze, mely kamatozik is. A szoborra a végrehajtó bizottság kétszer hirdetett pályázatot, jutalmakat osztott a tervezetek legjobbjainak, de a kivételre nem fogadott el egyet sem, a bizottság véleménye megoszlott s egyik terv sem kapott többséget. A bizottság ezek után visszaadta megbízatását az országos nagybizottságnak, mely a gyűjtést vezette. A nagybizottság április 28-ikán gyűlt össze Rákóczi Jenő elnöke alatt s eldöntötte a pályázat sorását. Kimondta, hogy alapul vére a kiküldött szoborbizottság döntését, a mely szerint Kallós Ede szobrász és Márkus Géza építész pályamunkája kapta a legtöbb szavazatot, a szobor kivétele e legtöbb szavazatot nyert pályamű készítőire bízassék. Ezt az indítványt Justh Gyula képviselő tette s a nagybizottság egyhangulag elfogadta. Telcs Ede fiatal szobrász is részes az elismerésben, a ki részt vett az elfogadott szobor tervezésében s csak a pályázati feltételek miatt pályázott külön pályatervvel, a mely szintén hármuk közös munkája s ugyancsak díjat nyert.

A Rákóczi-ünnep. Az egyetemi ifjúság részéről a Rákóczi Ferenc szabadságharcának kétszázados

emlékére megindított mozgalom országos pártolásra talált. A tanuló ifjúság mindenütt rendez május havában hazafias ünnepélyeket. A budapesti egyetemi ifjúságnak a Vigadó termében tartandó ünnepélyén a politikai, irodalmi és művészi előkelőségek is megigérték a részvételét. Délelőtt felolvasások, beszédek lesznek, este ének- és zenekari előadás, aztán táncvizsga, melyen magyar viseletben jelennek meg s bemutatják a régi magyar táncokat. A kurucz-albuma is naponként érkeznek a felkért irodalmi és közéleti előkelőségektől az emléksorok és versek.

Bereg megyében Dolha községben április 7-ikén az ottani kurucz-sírok fölé kőemléket állítanak. Dolhán vívták Esze Tamás kuruczai és Rákóczi a szabadságharc legelső ütközését 1703. június 3-án a labancz Montecuccoli-czreddel.

Konkoly-Thege Miklóst, az ismert csillagászt, a Magyar Tud. Akadémia tagját, az országos meteorológiai intézet igazgatóját, a közszolgálat és a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a király a Szent-István-rend kiskeresztjével tüntette ki. Konkoly-Thege Miklós nagy áldozatokkal Ó-Gyalán évek előtt csillagvizsgáló intézetet szerelt föl s ezt az állammak adta át.

A drótnélküli táviró Magyarországon. Láng Lajos kereskedelmi miniszter utasítására Szalay Péter posta- és táviró-elnökigazgató három szakértő megbízottat küld a Marconi-féle drótnélküli táviró tanulmányozására. Ezek jelentése alapján döntik el, hogy a berendezésnél melyik rendszert alkalmazzák Magyarországon.

AZ ESZTERGOMI KÜLDÖTTÉG MEGÉRKEZÉSE AZ ORSZÁGHÁZ ELÉ.

Házasság. Fényes esküvő volt április 28-ikán Budapestben, a józsefvárosi Szent-zsiv templomban. Gróf Nádasdy Tamás kamarás, tartalékos huszárhadnagy, gróf Nádasdy Ferenc fia vezette oltárhoz gróf Wenckheim Mariskát, gróf Wenckheim Frigyes és gróf Wenckheim Krisztina leányát. Sok előkelő család jelenlétében történt meg az egyházi szertartás. — Dr. Mártonfy Marcel aljárásbíró április 30-ikán vezette oltárhoz Budapestben Kelety Palkát, néhai Kelety Gusztáv és neje, szül. Eleméry Gizella leányát. — Diményi Mózes posta- és táviróigazgató április 28-án tartotta esküvőjét Kiss Piroskával, Kiss József posta- és táviróigazgató és neje Jakabfalvi Jakab Lujza leányával.

A Duna-ünnepre a készülődés nagyban tart. A jövedelmet kapják: a budapesti újságírók egyesülete, magyarországi hírlapírók nyugdíjgyesülete, a szegény munkások segélyegylete, önkéntes mentőegyesület, a Mária Jozefa főhercegnő védnöksége alatt álló soproni siketnémák intézete és Budapest főváros szegényei.

Az ünnepély egyik látványosja lesz a Gellérthegy rendezendő tűzijáték, melyet a londoni Kristály-palota tűzmeistereire bíztak. Napok óta készílik már a tűzijátékhoz szükséges állásokat, árcsokokat. A pesti és budai parton emelvényeket állítanak a vízen elvonuló hajók, a vízi útközlet kényelmes szemlélésére. A főváros közti Dunán egész délután újabb és újabb látványosság kínálkozik. Az estét pedig a kivilágított Margit-sziget hangversenye, táncvizsga fejezi be.

Magyar templom New-Yorkban. Az Amerikába vándorolt magyarok száma már oly nagy, hogy több helyen emeltek maguknak templomokat. A New-Yorkban élő református magyarok április 5-ikén avatták föl a református magyar templomot és iskolát, a melynek költségeit öt esztendő fáradságos munkával gyűjtötte össze Kulhy Zoltán new-yorki magyar lelkész. A fölavató ünnepen megjelent: Desseuffy Tamás new-yorki magyar-osztrák főkonzul, a konzulátus összes tisztviselőivel, Pajkert Alajos, Magyarország washingtoni közigazgatási szaktudósítója, valamint a new-yorki magyarok csaknem teljes számával. New-Yorkból és vidékéről tíz magyar egyesület gyűlt össze testületileg, egyesületi zászlaja alatt. Az istentiszteletet magyarul Kalassay Sándor, Virág István és Dókus Gábor lelkészek, angolul Whitmer angol püspök és Devins lelkész, németül pedig Sommerlatte német református lelkész végezte.

A védő egyesület, mely a bécsi „Allgemeine Versorgung Anstalt” magyarországi tagjai érdekében megvédésére alakult, április 26-ikán tartotta közgyűlését, Perczel Dező elnöke alatt. A választmány jelentése, melyet dr. Huszár Kálmán olvasott föl, kiemeli, hogy a bécsi intézetnek 8—10 ezer magyarországi tagja van, kik közül eddig 400-an léptek be a védőegyesületbe, mely feladatát tűzte ki a bécsi intézet vezetőségével szemben a magyarországi tagok érdekeit megvédeni, nevezetesen a központi igazgatás túlságosan nagy költségeit, melyek évi 170,000 koronánál is többre rúgnak, kellő mértékre leszállítani, a nagy veszteséggel járt jelzőkölesön-üzlet folytatását és bécsi ingatlanok tervezett szerzését megakadályozni, továbbá a régi jelzőkölesönök lebonyolítását és ezzel a még meglévő 50 millió korona vagyonnak

a tagok közti felosztását siettetni. A jelentéshez dr. Ságby Gyula buzdította a magyar járadék kötvénytulajdonosokat a védő-egyesületbe való tömeges belépésre.

„A honi vakok könyvtáráról” szóló, lapunk legutóbbi számában megjelent cikkéből tévedés folytán kimaradt annak felemléítése, hogy a cikk írója, Herodek Károly úr, a budapesti vakok intézetének helyettes igazgatója.

Ujdonság Rohitsch-Sauerbrunnból. Az idén van 102 éve annak, hogy a híres gyógyhely Rohitsch-Sauerbrunn, a „stiriai Karlsbad”, Stájerország tulajdona lett. E nevezetes esemény emlékére a tevékeny intézeti gondnokság (Trotter igazgató) Stájerország gyógyhelyeinek e gyógyterületről monográfiát adott ki. Ez a könyv nyílik meg az a vasúti vonal, mely Rohitsch-Sauerbrunn egyenes összeköttetésbe hozza a déli vasút wien—triesti fővonalával. Továbbá mint ujdonság létesítették sós, fenyőtű, és szénasavas fürdők is. Az igazgatóság ezenfelül a lakások árát május 15-étől június 20-áig tetemesen leszállította.

A csecsemők béhurrtja korlátozható Kufekéféle gyermeklisztnek a tehéntejhez való pótlása által, mivel a gyermeklisztet kevert tej kevésbé van érdekes kitéve, mint a pusztá tehéntej, a melyen hurrot okoz.

Állatpótlás. Ama czégek között, melyek lövérszennyek és állategészségügyi termékek készítésével és ezek elárulásával foglalkoznak, kétségkívül a Kwirda János Ferenc czég Kornetburgban foglalja el az első helyet. E jöhről hírt 1853 óta fűzözik az állatpótlás és lövérszenny ügyében és hozza legjobb készítményeit forgalomba. A mint annak idejében a Kwirda-féle kornetburgi marhatáppor és restitúciós-fluid gyorsan jó hírt szerzett és azt maig fenntartotta, úgy találnak a legújabb időben is legjobb fogadtatásra a lótelajdonosok részéről a Kwirda-féle, szab. gummiszállagok és lábóvöröskészülékek jóvá számára. A Kwirda János Ferenc czég kívánatra mindenkinek küld illusztrált árjegyzéket ingyen és bérmentve, a melyben a versenybarátok számos praktikus ujdonságot találhatnak.

HALÁLOZÁSOK.

SZÁRNÓVSKY FERENCZ, szobrászművész meghalt április 29-ikén egy budapesti intézetben, hová néhány hó előtt lélekben megtörve, férfi kora legjavában vitték ápolásra. Szép tehetséggel, biztató reményekkel kezdődött életútja ért halálával szomorú véget. Mint kiváló medallion- és érem-metsző tűnt fel s aztán Párisba ment, hogy tökéletesítse magát. Évekig élt a francia fővárosban, ott nagyobb plasztikai ábrázolásokat is tanult s tehetsége erősen fejlődött. A Szegszárdon föllállított Garay-szobor is az ő műve. A király által Budapest díszítésére ajándékozott tíz szobor közül gróf Pálffy János szobrát is neki kellett volna elkészíteni. De már e munka közben idegesség lepte meg, művészi képessége megzavarodott. Az országos képzőművészeti tanács nem fogadta el a mintát. Újra elkészítette, még harmadszor is, mindig gyöngébbben. Ekkor ösztöztették szobrát, Fáradozását 8000 koronával jutalmazták s ez most már gyógyítására kellett a szerencsétlen művésznak. Gyógyulás azonban nem volt számára. A művész tragédiája nagy részvétel keltett mindenütt.

Nagyborsosyóy BARTHA GYULA, főerdőtanácsos a földművelési minisztériumban, 46 éves korában elhunyt Budapesten. Huszonöt évig szolgált az államtól. Ötvegy, néhai Ivánka Imre leánya és kis leánya gyászolják. — A földművelési minisztérium másik halottja SZIKSZAY ELEMÉR fogalmazó, állattenyésztési felügyelő, az ismert fővárosi vendéglős fia és ifj. Szikszay Ferenc festőművész öccse, ki 40 éves korában Velenczében halt meg, hova Hock János közbányai plébános és képviselő társaságában érkezett. Onkezüleg vetett véget életének betegkedése következtében.

Id. FITTLER DEZSŐ, kir. tanácsos, a tata-tóvárosi Esterházy-féle hitbizományi uradalom jogtanácsosa, 48-as honvédhadnagy, meghalt Tatán 77 éves korában. A köztisztviselőben élt férfit a tatai kerület egy időben képviselőjének is megválasztotta. Halálát gyászolja Fittler Kamill, az iparművészeti iskola igazgatója és dr. Fittler Dezső budapesti ügyvéd, kik fiait az elhunytak.

Özv. gróf CSEKONICS JÁNOSNÉ palotahölgyet április 29-ikén temették el Zombolyán. A gyászszertartáson képviselve voltak a Cziráky, Lipthay, Károlyi, Széchenyi és Orszay főúri családok. A Vörös-kereszt-egyesület igazgatóságát, melynek gróf Csekonics Endre az elnöke, Csávossy Béla és dr. Farkas László képviselte. Az egyesület elhatározta, hogy a megboldogult emlékére és nevére 5000 koronás alapítványt létesít, melynek évi kamatait a szolgálatban legkiválóbb ápolónőnek fogják kiadni.

Elhunytak még a közelebbi napokban: RETEL Jenő, a győri kir. itélőtábla tanácselnöke, Budapestben, 59 éves korában. Holttestét Boldogra szállították. — Mózes ANDRÁS, kolozsvári lelkész, papnevelőintézeti tanár, Kolozsvárt, 65 éves korában. — LOSVAY ÁGOSTON, Bereg megye volt főszozobirója, Kapocs-Apáthiban, 87 éves korában. — Nagyiványi FEKETE SÁNDOR, Sáros megye t. főjegyzője, levéltárnoka, 85 éves korában, Eperjesen;

Seserbina.

A mezeiút elött pár nappal felvett fénykép val.

SESERBINA OROSZ KONZUL, A MITROVICZAI OROSZ KONZULÁTUS SZEMÉLYZETÉVEL.

ugyanott id. KYSS RÓBERT, ügyvéd, nyug. törvényszéki bíró, 66 éves korában. — NÉGYESI SZEPESY MÁTYÁS, miskolci ref. főgimnáziumi tanár, 44 éves korában. — VANDRÁK GYULA, főgimnáziumi tanár, Iglón. — GREGERSEN ÖDÖN, a budapesti „Gregeresen és fia” nagy építő vállalkozó czég tagja, 42 éves korában, Prágában, hol egy épülő híd munkálatait vezette. — Id. DONÁTH LAJOS, nyug. posta- és táviró-főtiszt, az első magyar távirászatú tankönyvírója, Kolozsvárt, 76 éves korában. — EGRESSY NAGY LÁSZLÓ, a pestvidéki törvényszék alügyésze, ki a híres tiszta-eszlári pörben Nyiregyháza volt alügyész, Budapestben. — SCHRIKKER IMRE, a lajoskomáromi ág. ev. egyházközség volt főfelügyelője, Agostonban s Győrben helyezték örök nyugalomra. — ISSEKUTZ KÁROLY, aradmegyei főorvos, Aradon. — NYÁRÁDGÁLLALYI NAGY IMRE, Kolozs megye volt főbírája, a ki a szabadságharcot mint tüzérhadnagy végig küzdötte, Segesváron, 81-ik évében. — FETTSER MAGNUSZ, 48-as honvéd, Nagy-Majtyánban, 78 éves korában. — NÉMETH JÁNOS, régi honvéd, 72 éves korában, Foktón. — NAGY PÁL, régi honvéd, 78 éves, Újpesten. — HERMANN JÁNOS, 48-as honvédtizedes, 73 éves korában, Vojteken. — RIGLER LŐRÖT, dr. kereskedelmi minisztériumi fogalmazó, Budapestben, 29 éves korában. — REICH VIKTOR, hírlapíró, a „Neues Pester Journal” volt munkatársa, Deménden, Hont megyében. — SZERDAHELYI IMRE, dr., a földhitelezet volt tisztviselője, legutóbb pénzügyigazgatósági tisztviselő, Székesfehérváron, 35 éves korában.

SZÉKELY BERTALÁNÉ, szül. Kuderna Johanna, a jeles festőművész, a mintarajziskola igazgatójának neje, 72 éves korában és nagy részét közt temették el a kerepesi-úti halottsházából. — Kovács ILONKA, dr. Kovács Gyulának, a keresk. múzeum igazgatójának leánya, 24-ik évében. Budapestben. — KIRTHY LÁSZLÓNÉ, kinek férje 1849-ben a piski-i csatában esett el, Szatmáron, száztíz éves korában. — KOVÁCSNYI SZÖTÖS KATA, a Népszínház nyugdíjas tagja, a ki alapítás óta tagja volt az intézetnek, 58-ik évében, Budapestben. — ÖZV. RAMBOWSKI JÓZSEFNÉ, szül. Schiller Mária, Budapestben, 62-ik évében. — EMBER ELEKNE, szül. Szilágyi Ilona 40 éves korában, Nagybányán. — ÖZV. NYOMARKAY ISTVÁNNÉ, szül. Rezegey Mária, Sátoraján helyben, 78 éves korában.

Szerkesztői üzenetek.

BRASSÓ, B. ÖZ. A tengeraltati kábelt azért veszik körül a szigetelő guttapercha-burkon kívül bronzburkolattal is, hogy megvédjék a „toredó” ellen. Ez egy tengeri fűg, a mely a kábel guttapercha-burkolatát át tudja fúrni, de ha ezt keresztültörve eljut a kábel villamos áramot vezető drótjához, ott elpusztul. Ez tehát tulajdonképp az öngyilkosság egy módja, a mely azonban a kábel-társaságoknak sok milliójába került, míg nem megtalálták ellene a védekezés módját, a bronzburkolatot. A „toredó” különben csak a sekélyebb vízben fordul elő.

A. M. Az árteki kutakból több helyen előtörő gylékony gáz nem egyéb, mint a vegyületben „moesárgáz” név alatt ismert légemű test, a milyen Alföldünk majdnem mindenik árteki kutjából jön fel kisebb-nagyobb mennyiségben. Pár helyen fel is használják ezt a gázt. Így a püspök-ladányi vasúti állomást egészen ezzel világítják már évek óta. Legújában pedig egyik aradi gyártelepen fűrtak 423 méter mély kutat, a melyből óránként a vízen kívül 11 köbméter gáz ömlik ki, s ezzel egy

30 lóerejű gőzgépet tartanak állandóan üzemben. Ezen kuttól mintegy 60 méterrel odább bővebb átmérőjű kutat fűrtak szintén az előbbinek mélységére és már ebből annyi gáz ömlik ki, hogy 100 lóerejű gépet is elhajtana. Pécskán is igen sok moesárgázt szolgáltat egy árteki kút. Mindezekből a jelenségekből azt következtetik, hogy az Alföld nagy része alatt gazdag gáztartalmu réteg terül el.

V. M. Ritka kopó meri a farkast nyomozni és üldözni, erre csakis az isztiai kopók valók. Ezek bántanak a farkas után, de okvetlen szükséges őket szeges nyakörvvel ellátni, mert a farkasnak az a szokása, hogy eleinte megfűt s mindaddig szalad, míg észre veszi, hogy már csak egy kopó van a nyomában. Ekkor hirtelen visszafordul s magános üldözőjét megtöjtözi. Így tesz aztán a többivel is, ha azok egyenként érkeznek nyomába. Ha azonban örv van a kopó nyakán, akkor nem bír vele hamar a farkas, hosszúra nyúlik a viadal, ezalatt pedig a többi kopó is megérkezik s csakhamar elbánnak veszedelmes ellenfelekké.

Rimaszombat, H. J. A kérdézet folyóirat megszünt. H. L. A fővárosi mintarajziskolába a levelében említett bizonyítványokkal bérléhet, egyelőre azonban ösztöndíjra nem számíthat. Erre csak később lehet esetleg kitérni, ha tehetségével és szorgalmával kitűnik.

Utolsó dal. Temetőbe jertek. Szinte megvesztegető ügyességgel versel, a csengő rímek, a simán folyó nyelv azonban mégse tudja eltalálni a költői gondolatok, az igazi érzés hiányát.

Fata morgana. A vers maga zavaros, alig van értelme; a maga-csinálta poétia reá izetlen. A többi vers sem különb. Ahhoz, hogy valaki költő legyen, tisztultabb érzés és eszmevilág, felgyelmeztebb izlés kell.

Oh, eltűn minden Van benne némi lendület, akad élénkebb fordulat is; a többi elvész a semmitmondó szavak árjában, a melyekkel sehogysam tudja meggyőzni az olvasót érzései igazságáról.

Az ézt... Sok benne a zavarosság, az egymásra halmozott, sokszor nem is egészen világosan kifejezett ötleteket nem foglalja egyébe közös gondolat. Hídeg is a vers, inkább gondolkozó főre vall, mint érző szívre.

Nem közölhetők: Kinn fekszik már. Minden tekintetben gyarló rimpengetés. — Tavaszsal. Tavaszsi vers a legunalmasabbjából. — Neked írok. A kis vers bizony az önképzőkori színvonalat sem igen éri el. — Szerettem én is valaha. A nagy érzést, szenvedélyt nem emlegetni, éreztetni kell a költőnek.

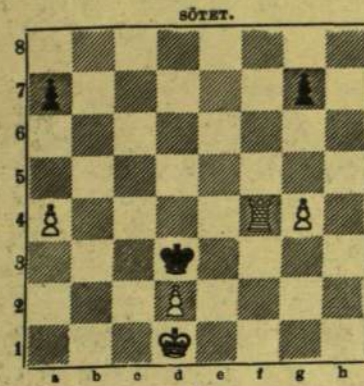
KÉPTALÁNY.

A 16-dik számban közölt képtalány megfejtése: Az ördög, ha halni készül, jó útra tér.

SAKKJÁTÉK.

2326. számú feladvány. Pauly W.-tól.

Világos indúl s a hatodik lépésre matot mond.

A 2308. számú feladvány megfejtése Schaad T.-tól.

- 1. Ke1-b1 ... Kb5-e5: (a) 1. ... Kb5-b4 v. t. sz. 2. Bc2-a5+ ... t. sz. 3. V mat.

A 2309. számú feladv. megfejtése Davis H.-tól.

- 1. Kc6-b5 ... Kd5-c4 (a) 1. ... Kd5-c4 (b) 2. e3-e4 ... Ke4-d4 3. Bb6-b4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lipótdérrt: Hoffbauer Antal. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Keszkenyén: Balogh Dénes. — Fakerten: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-kör.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Advertisement for Salvator Lithion-forrás, highlighting its benefits for kidney and bladder ailments.

Advertisement for Germandrée, a medicinal product for various ailments, available in tablet form.

Advertisement for Seffer Antal's lawn tennis equipment, featuring various rackets and accessories.

Advertisement for 'Kifeje' baby food, emphasizing its benefits for infants' digestion and health.

Advertisement for Heckenast Gusztáv's musical instruments, including pianos and harmoniums.

Advertisement for KELETI J. medical services, offering various treatments and consultations.

Advertisement for FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME, a skin care product for various skin conditions.

Advertisement for SERRAVALLO China-bora vassal, a medicinal wine for various ailments.

Advertisement for Rohitsch-Sauerbrunn, a mineral water source with health benefits.

Advertisement for 'STELLA'-HAJVIZET, a hair care product for maintaining healthy hair.

Advertisement for MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE, a spa offering various treatments and services.

Advertisement for Seffer Antal's lawn tennis equipment, featuring various rackets and accessories.

Advertisement for 'Ismét szép vagyok' (I am beautiful again), featuring a woman's portrait and a testimonial about skin care.

Advertisement for HIRDETMÉNY (Notice), regarding the Magyar Királyi Pénzügyminiszterium's lottery results.

Table showing lottery results for the Magyar Királyi Pénzügyminiszterium, including prize amounts and winning numbers.

Table showing lottery results for the Magyar Királyi Szabad. Osztályosorsjáték Igazgatóság, including prize amounts and winning numbers.

Additional text regarding the lottery results, including the total prize pool and winning numbers.

Advertisement for SERAIL-ARCZKENŐCS, a skin care product for various skin conditions.

Advertisement for Főhercegi Szt. Margitszigeti gyógyfürdő, a spa located on Margitsziget in Budapest.

Advertisement for GANZ ÉS TÁRSA, a company specializing in machinery and engineering.

Advertisement for Vasöntőde és Gépgyár, a factory specializing in iron casting and machinery.

Advertisement for 'ÉSZ ÉS SZÍV' (Mind and Heart), a collection of essays and stories by various authors.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Szépség! Az összes szépítőszereket fölülmúlja a

Sirène-Crème 9656

Artalmatlan ször szepítő, májfolt, bőrhámítás, pör-senés, pattarás, bőrtakák, az arczör vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdal-ma bántalma ellen; a ránczokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a

Sirène-Poudre fehér, rózsás és crème színben 3 korona és a

Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz 3 drb 3 korona.

Főraktár Budapestben:
Lucif Sándor illatsze-résznél, IV. Váci-utca 9.

Országos gyógyintézet

HALL FÜRDŐHELY

Felső-Ausztriában.

Elsőrangú Jodbrom-fürdő

az Alpesekre való kilitással. 9547

Indicatio: minden skrofulózus megbetegedéseknél és titkos betegségekben. Korszerű gyógyeszközök. Felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság.

Dr. Lengyel Frigyes

nyirfabalzsama

föfülmulhatlan jó hatással bír az arc-bör szépitésére. Ezen balzsam éjelen át majd-nem észrevételül választja le a pikkelyeket, miáltal a bőr megszabadul a legtöbb tisztá-lanságtól, mint mindennemű föfolttól, bőrtakáktól, szepültől, orrvörössé-gégtől stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodahatásnak mondható ezen balzsam hatása a bőr-felület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himik után.

Egy korsó ára 3 korona. 9814

Dr. Lengyel benzoé-szappana

a legenyhébb és leghasznosabb bőrpólo szer. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.

Raktáron az összes nagyobb gyógyszerárakban.

Főraktár Magyarország részére
Török József gyógyszerára, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Batié gyógyszerárakból Párisban, Passage Vendôme 5, az egyedül szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnél ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomának szilárdaságát biztosítja. Egy üveges ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619

Szeptó, himlőhely, sümör, májfolt-füladék, perse-nés, orrvörösség és min-den egyéb arcztisztítá-lanság ellen lejobb nak bizonyult már 52 év óta diéséretreméltón is-mert s a törvény kívánalmái-nak meg-felelő

Vukovári arcztisztító kenőcs és szappan.

Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1. — Szappan 1 korona.

Főraktár: Török József gyógyszerára B ápat, Király-utca 12, és Andrássy-ut 26. szám.

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyhébb jóízű lazítás még csecsemőknek is adható, Rendelje angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógytárban. 9777

Parád gyógyfürdő

Vastímós fürdővel és hidegvízgyógy-intézettel, égványes-kénos szaványvíz és termásvízes Árnáa vasfürdővel, forrásokkal. Lakások újonnan épült 20 olcsó szobával kibéreltek, a vendégek élmézéséről Versesgy István főbírói konyhája gondoskodik. Az évad június 1-től szept. végéig tart. Az előévad június 1-től június 20-ig, főévad június 21-től aug. 20-ig, utó-évad aug. 21-től szept. végéig tart. — Az elő- és utóévadban a lakások 30%-al olcsóbbak. Ingyen prospektussal és minden felvilágosítással készségesen szolgálunk.

9911 A fürdőigazgatóság.

Tiszteletteljes kérelem:

A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen „malata kávét“, hanem mindig határo-zottan — Katheriner-féle — Kneipp-malata kávét, a azt csakis az itt ábrá-solt eredeti csomagokban fogadja el!

Katheriner-féle Kneipp-malata kávé

Ami csomagjában 50 fillér, 500 gramm.

egész ezemetek Katheriner-féle Malata kávé München.

JOBLYAILLATOS

MANDULA KORPA

ARC ÁPOLÁSRA

LEGJOBBAN BEVÁLT SZER

MOTSCH A. & T. S. BÉCS

X. J. QUELLENG. 116. SZ. ÉS L. UEGECK. 3. SZ.

Ischias, köszvény, rheuma, osontörések és ezek utóbajai ellen biztos gyógyulást, nyújtanak

HERKULESFÜRDŐ

világhírű kéndús és sós melegforrásai. Felséges tartózkodás a Délmagyarországi Kárpátok ózondus hegyi levegőjében. Legnagyobb kényelem. Mérsékelt árak. Igen érdekes fürdőközönség. — Kiltónó vasúti összeköttetés.

Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

A legmegfelelőbb, legszébb

nász- vagy név-napi, születés-napi, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

BODASCHER SIGFRIED kitüntetett arcképfestészeti műterme

BÉCS, II., Praterstrasse 61. sz. BÉCS.

Óvás!! Megtörtént, hogy ügyünkök jelentek meg a feleknél s meghatalmazás nélkül képviselőinket mutatkoztak be. Ezért mindenkit óva intek az ilyen emberektől és kijelen-tem, hogy sem utazom, sem ügynököm nincsen. A ki meg-akarja óvni magát káróktól és jól, szolidan akarja magát kiszolgáltatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1876. óta önálló műtermembe, Bécsben, II., Praterstrasse 61.

Császárfürdő

Elsőrangú E kénosvízű gyógy-fürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodák-kal, hős és kádítórdokkal. Prospektus ingyen bérmentve

Grand Prix. Párisi világtállítás 1900.

Kwizda-fele Restitutionsfluid

es. és kir. mosdóvíz lovak számára. 40 év óta használják az udvari paripa-istállók, valamint a nagyobb katonai és polgári istállók mint erősítő nagy faramalmak előt és mint újrateremtő nagy fáradalmak után, az inak merevségé-nél stb. Képesse teszi a lovak kiltónó teljesítményekre az idomlásnál. Ára egy üvegnél K 2.80. — A Kwizda-fele Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha fenti védjeggyel bír. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. sz.

Kwizda Ferencz Ján.

es. és kir. osztr.-magyar, ro-mán királyi és bulgáriai fejé-delmi udvari szállító.

Kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

KIRÁLYNŐ-CRÈME

ÉS POUDEK.

LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON.

Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerésznél Zombor és **TÖRÖK J.** Budapestben, Király-utca 12.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapestben, IV., Egyetem-utca 4. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 10.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egész évre 24 korona félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona félévre 5 * Külföldi előfizetéseket a postaiag meghatározott viteldij is tartalmazó.

RÁKÓCZI SZABADSÁGHARCZA.

Rákóczi fölkelése, mint minden, a mi em-beri, nem érhető meg másként, mint ha a kor tükrében nézzük, melynek tünénye. A XVII. század egyetlen eszme keresz-tülvitelében telt el: «meg kell valósítani a fel-tétlen egységet (unitas) az államéletben — bármilyen áron.» Ma itt, holnap amott s már a század közepe óta világszerte új életre támad a Leviathan gondolata, amaz ó-testamentumi szörnyetegé, melyet az erős Isten, az Uraknak Ura, saját hatalmának bizonyosságául tart föl a bibliában (Jób, XLL rész), és a melyet Hobbes Tamás 1651-ben az állammal azonosított. «A Leviathan vagyis a központosított állam, le-győzhetetlen, azzal senki és semmi a föld hátán össze nem hasonlítható, mindenki retteg tőle, mert mindenkit semmivé tesz, a ki vele szembe szállni merészkedik.»

Az európai szárazföld története hovatovább igazolta mindazt, a mit az angol állambölcse-lő még a század közepén tételesen megállapított. Akkoriban vezérállam Franciaország, mely ép azért vezérkedik, mert a kor előrehaladó gon-dolatát a legmerevebben fejezte ki. Királya XIV. Lajos, a ki ugyan soha sem mondta, hogy az «állam én vagyok», de tetteivel mindvégig igazolta az utólag koholt mondat.

A mindent elnyelő államegységnek egyete-mes, mindenre kiterjedő elve, maga után vonta a hitégség gondolatát. Ha tehát az akkor túl-nyomóan nem katolikus Magyarországon a katolikus államfő egész lélekkel átadja magát az uralkodó eszmének, előreláthatólag termé-zetes szövetségese leend a pápa, ki az egység gondolatának támogatásával mindazt vissza-nyerni remélte, a mi reá nézve az előbbi év-században elveszett.

Innen van, hogy midőn I. Lipót a török el-len szedi össze minden erejét, nem csupán erkölcsi, hanem legnagyobb anyagi támogatás-ban is épen a pápa részéről találkozott. XI. Inceze pápa s a többé-kevésbé hasonló eszmekörben élő európai nemzetek segítségé-vel foglalta vissza Buda várát, mely jóformán egész Magyarország birtokát jelentette. Mert a török kiveretése után, tüstént lehetetlenné vált a magyarság és a protestantizmus védvárának, Erdélynek külön állami léte.

A korlátlan és idegen központi hatalom nem öletszerűleg, hanem tervszerűen járt el. Az abszolutizmusnak általában az a fő-fő előnye

minden egyéb kormányzati rendszerrel szem-ben, hogy nemcsak megtűri, hanem egyenesen megköveteli a hosszabb időre számító, terv-szerű munkát.

A központi hatalom tisztán látta, hogy csakis félelemgerjesztéssel szoríthatja rá a magyar nemzetet történelmileg fejlett egyé-niségének földadására. Ezért követte nyomon a budai diadalt az eperjesi vértörvényszék. Carafa csak eszköz a nemzeti különállás hívei-

nek, t. i. Thököly kuruczainak és a felekezeti különállás képviselőinek, t. i. a protestánsok-nak megfélemlítésére. Az egész vérengzés csak előkészítése volt a már egybehívott pozsonyi országgyűlésnek, melynek egyedüli hivatása ab-ban állott, hogy a központi idegen kormányzat zavartalan működését biztosítsa. Az eperjesi vértörvényszék hatása alatt ment törvénybe a szabad királyválasztás eltörlése, az örökös királyság proklamálása és minden eddigi nemzeti szabad-

FRANCIS RÁKÓCZY, Prince de Transylvanie.

Handwritten signature of Francis Rákóczi II.